

Slovenská zdravotnícka univerzita v Bratislave
Fakulta ošetrovatel'stva a zdravotníckych odborných štúdií

**POSKYTOVANIE PÔRODNEJ ASISTENCIE V PRIMÁRNEJ ZDRAVOTNEJ
STAROSTLIVOSTI**

Bakalárska práca

2014

Lucia Kapolková

Slovenská zdravotnícka univerzita v Bratislave
Fakulta ošetrovatel'stva a zdravotníckych odborných štúdií

**POSKYTOVANIE PÔRODNEJ ASISTENCIE V PRIMÁRNEJ ZDRAVOTNEJ
STAROSTLIVOSTI**

Bakalárska práca

Študijný program: pôrodná asistencia
Študijný odbor: 56 09 pôrodná asistencia
Vedúci záverečnej práce: PhDr. Janka Hrabčáková, PhD

Bratislava 2014

Lucia Kapolková

SLOVENSKÁ ZDRAVOTNICKÁ UNIVERZITA v Bratislave

Fakulta ošetrovateľstva a zdravotníckych odborných štúdií SZU

Katedra pôrodnej asistencie FOZOŠ

ZADANIE ZÁVEREČNEJ PRÁCE

Evidenčné číslo: 8461

Názov záverečnej práce:

Poskytovanie pôrodnej asistencie v primárnej zdravotnej starostlivosti

Pokyny pre vypracovanie: Autor záverečnej práce analyzuje súčasný stav poskytovania ošetrovateľskej starostlivosti v pôrodnej asistencii v primárnej zdravotnej starostlivosti. Charakterizuje základné východiská – primárna zdravotná starostlivosť, koncepcia pôrodnej asistencie, perinatálna starostlivosť. Cieľom empirickej časti práce bude zistiť postoje odbornej verejnosti k poskytovaniu primárnej zdravotnej starostlivosti na Slovensku. Na zber dát bude použitý dotazník vlastnej konštrukcie. Výsledky budú štatisticky analyzované, prezentované matematicky, slovne a graficky.

Odbor: 7.4.4. pôrodná asistencia

Študijný program: pôrodná asistencia

Typ záverečnej práce: Bakalárska práca Bc.

Akademický rok: 2014/2015

Autor záverečnej práce: Lucia Kapolková

Vedúci záverečnej práce: PhDr. Janka Hrabčáková

Konzultant záverečnej práce:

Dátum zadania záverečnej práce: 22.05.2014

Ďakujem vedúcej bakalárskej práce PhDr.
Janke Hrabčákovej, PhD za cenné rady,
pripomienky a odborné vedenie pri
vypracovávaní bakalárskej práce.

ABSTRAKT

KAPOLKOVÁ, Lucia: Poskytovanie pôrodnej asistencie v primárnej zdravotnej starostlivosti. [Bakalárska práca]. Slovenská zdravotnícka univerzita v Bratislave. Fakulta ošetrovateľstva a zdravotníckych odborných štúdií. Vedúci záverečnej práce: PhDr. Janka Hrabčáková, PhD. Bratislava: FOaZOŠ SZU,2014.

Naša práca sa zaoberá problematikou poskytovania pôrodnej asistencie v primárnej zdravotnej starostlivosti. Cieľom našej práce je definovať a charakterizovať primárnu zdravotnú starostlivosť v pôrodnej asistencii. Práca prezentuje pokus o celkové zhodnotenie verejnej mienky o povolaniu pôrodná asistencia a poskytovaníu primárnej zdravotnej starostlivosti licencovaných pôrodných asistentiek. Naším hlavným cieľom bolo získať prehľad o tom, ako sa stavajú ženy k poskytovaníu starostlivosti pôrodných asistentiek a pôrodných asistentiek v domácom prostredí ženy na území Slovenska a štatisticky spracovať najzaujímavejšie zistenia, z ktorých vychádzajú podnety pre prax. V teoretickej časti charakterizujeme kompetencie a výkony pôrodných asistentiek počas starostlivosti o reprodukčné zdravie, prenatálnej, intrapartálnej, postnatálnej a postpartálnej starostlivosti. Praktická časť je tvorená uvedením a spracovaním dotazníka skúmajúceho verejnú mienku. Pracujeme sociologickou metódou merania postojov. Najnosnejšiu časť tvorí štatistické spracovanie výsledkov, ich uvedenie v praktickej podobe a diskusia k najprekvapivejším výsledkom verejnej mienky. Na záver vyhradzujeme problematické oblasti, medzi ktoré patrí 100% vyjadrenie respondentov k poskytovaníu starostlivosti pôrodných asistentiek v primárnej zdravotnej starostlivosti a licencovaných pôrodných asistentiek v domácom prostredí ženy na území Slovenska. Navrhujeme možné riešenia a podnety pre prax, ako je napríklad tvorba informačných letákov pre ženy o osвете pôrodných asistentiek.

Kľúčové slová: pôrodná asistentka, žena, informácia, komunikácia, starostlivosť, domáce prostredie, kompetencie

ABSTRACT

Kapolková, Lucia provision of midwifery in primary care. [Bachelor thesis]. Slovak Medical University in Bratislava. Faculty of Nursing and Health Professional Studies. Thesis supervisor: PhDr. Janka Hrabčáková, PhD. Bratislava: FOaZOŠ SZU, 2014

Our work deals with the provision of midwifery in primary care. The aim of our work is to define and characterize the primary health care in midwifery. The work presents a comprehensive attempt to assess public opinion on the midwifery profession and the provision of primary health care licensed midwives. Our main objective was to obtain an overview of how women are built to provide care midwives and midwives at home women in Slovakia and statistically processed most interesting findings underlying incentives for practice. The theoretical part characterizes the competence and performance of midwives during reproductive health care, prenatal, intrapartum, postpartum and post-partum care. The practical part is formed by the questionnaire and processing the reviewing public opinion. Working sociological method of measuring attitudes. Najnosnejšiu part is the statistical treatment of results, putting them in a practical form of a discussion of the most surprising result of public opinion. Finally, we reserve the problematic areas, which include 100% of respondents express provision for the care of midwives in primary health care and licensed midwives at home women in Slovakia. We propose possible solutions and suggestions for practice, such as the creation of information leaflets for women by educating midwives.

Keywords: midwife, woman, information, communication, care, home environment, competence

Zoznam tabuliek a grafov

Tabuľka 1 Vek žien.....	36
Tabuľka 2 Vzdelanie žien.....	36
Tabuľka 3 Parita žien.....	37
Tabuľka 4 Vek pôrodných asistentiek.....	45
Tabuľka 5 Vzdelanie pôrodných asistentiek.....	45
Graf 1 Spokojnosť s edukáciou zdravotníckeho personálu.....	38
Graf 2 Máte dostatok informácií o Vaše zdravie.....	39
Graf 3 Odkiaľ čerpajú ženy informácie o svojom zdraví.....	40
Graf 4 Poskytovanie starostlivosti na gynekologickej ambulancii/prenatálnej poradni.....	41
Graf 5 Poskytovanie starostlivosti na pôrodnej sále.....	41
Graf 6 Počuli ste o poskytovaní zdravotnej starostlivosti licencovaných pôrodných asistentiek v domácom prostredí?.....	42
Graf 7 Chceli by ste využívať poskytovanie zdravotnej starostlivosti licencovaných pôrodných asistentiek v domácom prostredí?.....	43
Graf 8 Kde hľadať informácie o poskytovaní starostlivosti pôrodnou asistentkou?.....	44
Graf 9 Máme dostatok pôrodných asistentiek v SR?.....	46
Graf 10 Stretli ste sa s poskytovaním zdravotnej starostlivosti licencovaných pôrodných asistentiek v domácom prostredí?.....	47
Graf 11 Boli by ste za obnovu poskytovania zdravotnej starostlivosti licencovaných pôrodných asistentiek v domácom prostredí?.....	48
Graf 12 Boli by ste ochotná pracovať ako tzv. terénna pôrodná asistentka?.....	48

Skratky

BDH – Bundes Deutscher Hebammen

BfHD – Bund freiberuflicher Hebammen Deutschlands

ČAPA – Česká asociácia pôrodných asistentiek

Z.z – Zbierka zákonov

MZ SR – Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky

SR- Slovenská republika

Obsah

Úvod.....	11
1 Babica vo svete a jej postavenie v minulosti.....	13
2 Charakteristika a koncepcia primárnej zdravotnej starostlivosti v pôrodnej asistencii.....	14
2.1 Charakteristika gynekologického ošetrovateľstva a pôrodnej asistencie v primárnej zdravotnej starostlivosti	15
2.2 Definícia a charakteristika odboru pôrodná asistencia	17
2.3 Náplň, hlavné úlohy starostlivosti a vymedzenie činnosti.....	17
2.4 Úlohy pôrodnej asistencie:.....	17
2.5 Prenatálna starostlivosť	18
2.6 Intrapartálna starostlivosť	19
2.7 Postpartálna a postnatálna starostlivosť	19
2.8 Starostlivosť o reprodukčné zdravie ženy.....	20
3 Pôrodná asistentka v Európe.....	21
3.1 Česká republika.....	21
3.2 Poľská republika	22
3.3 Rakúsko.....	22
3.4 Nemecko	23
4 Kde zlyháva vývoj poskytovania samostatnej zdravotnej starostlivosti pôrodných asistentiek.....	25
5 Predpoklady pre výkon pôrodnej asistentky	27
6 Pôrodné asistentky ako samostatné poskytovateľky zdravotnej starostlivosti v súčasnosti.....	32
7 Metodológia prieskumnej úlohy.....	33
7.1 Charakteristika prieskumu	33
7.2 Charakteristika prieskumného súboru.....	34
8 Výsledky prieskumu a ich analýza.....	35
8.1 Charakteristika prieskumného súboru vzorky č.1	35
8.2 Charakteristika prieskumného súboru vzorky č. 2.....	44
8.3 Analýza výsledkov prieskumnej úlohy	50
9 Podnety pre prax	54
10 Diskusia.....	55
11 Záver	57

12 Dotazník pre ženy	59
13 Dotazník pre PA.....	63
Literatúra.....	66

Úvod

Pri výbere témy na bakalársku prácu sme sa nechali inšpirovať praxou. Povolanie ako také a štúdium pôrodnej asistencie som si zvolila, aby som mohla pomáhať budúcim mamičkám, mamičkám pri pôrode a po ňom. Zastávať holistický prístup pri starostlivosti o ženy. Veľmi som sa na túto prácu tešila. Tešila som sa na to ako budem pre mamičky potrebná. Avšak po príchode na nemocničné oddelenia som sa v tomto trochu sklamala. Zistila som, že veľká časť mamičiek nemajú tušenie kto je pôrodná asistentka. Často si nás mýlia s duloú alebo so sestričkou. Nie sú informované o našom spektre kompetencií a práve preto sú v istých veciach k nám nedôverčivé. Nevedia ani, že pôrodné asistentky poskytujú primárnu zdravotnú starostlivosť v pôrodnej asistencii ktorá zahŕňa taktiež starostlivosť licencovaných pôrodných asistentiek v domácom prostredí ženy, aj z tohto dôvodu vyhľadávajú pomoc dúl, myslia si že my- pôrodné asistentky len asistujeme pri pôrodoch, na oddeleniach a ambulanciách - plníme úlohu sestier.

Ďalej sme sa v tejto téme zamerali na porovnanie situácie primárnej zdravotnej starostlivosti v Slovenskej republike s inými krajinami Európskej únie. Chceme tým poukázať na vážnosť a akceptáciu povolania pôrodnej asistentky a licencovanej pôrodnej asistentky ktorá v našej republike chýba. Ako ruka v ruke fungujú pôrodné asistentky so ženami a lekárom. V niektorých krajinách Európskej únie pôrodné asistentky pracujú iba na pôrodných sálach alebo ako licencované pôrodné asistentky v domácom prostredí ženy. Horlivosť, pribojnosť a oddanosť tomuto povolaniu vyvodzujeme z toho, že si tvoria organizácie v ktorej sú len pôrodné asistentky. Organizácie slúžia pre mamičky a pre ženy ktoré sú im k dispozícii kedykoľvek.

Ciele:

- Definovať a charakterizovať primárnu zdravotnú starostlivosť, koncepciu pôrodnej asistencie a perinatálnu starostlivosť
- Analyzovať súčasný stav poskytovania ošetrovateľskej starostlivosti pôrodných asistentiek v primárnej zdravotnej starostlivosti
- Zistiť postoje odbornej verejnosti k poskytovaniu primárnej zdravotnej starostlivosti na Slovensku

1 Babica vo svete a jej postavenie v minulosti

Pôrodné asistentky sa delili na okrskové, okresné, krajské pôrodné asistentky a pôrodné asistentky ktoré pracovali v nemocniciach. Až do konca polovice 20.storočia viedla ženu tehotenstvom, pôrodom aj šestonedelím pôrodná asistentka. Mala za úlohu aj okrem podávania medikácii poskytovanie prvej pomoci pri pôrode v domácom prostredí, v prípade potreby sprevádzať rodičku na ženské nemocničné oddelenie alebo na pôrodnú sálu sanitkou. Vyšetrovať samostatne ženy s fyziologicky prebiehajúcou tehotnosťou, pripraviť rodičky na pôrod, starať sa o ženy vo všetkých dobách pôrodných a v priebehu šestonedelia, pod dohľadom lekára viesť fyziologické pôrody, realizovať prvé ošetrenia novorodenca, navštevovať ženy v domácom prostredí po pôrode (edukovať pacientku o dojčení, kúpaní novorodenca, posúdiť pomery rodín), asistovať pri pôrodných operáciách, pri gynekologických operáciách, ošetriť ženy po operácií. Vykonávať návštevy v rodinách tehotných, šestonediel'ok a žien gynekologicko-chorých, sledovať ich zdravotný stav, poskytovať im poučenie o životospráve, príprave na pôrod, šestonedelí, o ošetrovaní novorodenca a antikoncepcie. Pôrodná asistentka u nás stratila postavenie samostatnej poskytovateľky starostlivosti v priebehu 60-tych a 70-tych rokov minulého storočia, kedy starostlivosť o ženu a monitorovanie fyziologického tehotenstva a fyziologického pôrodu prešla do kompetencií gynekológov a starostlivosť o novorodenca do rúk detskej sestry a detského lekára. (Eliášová, Závodná.2012.str.91,92.)

2 Charakteristika a koncepcia primárnej zdravotnej starostlivosti v pôrodnej asistencii

Primárna zdravotná starostlivosť

- poskytuje sa pri prvom kontakte s klientom, ktorý nevyžaduje hospitalizáciu
- orientuje sa na riešenie problémov klienta s predpokladom aktívnej účasti jednotlivca, resp. širšej society (rodiny, spoločnosti, komunity)
- je sústavná a zameriava sa na:
 - podporu, upevňovanie a ochranu zdravia
 - prevenciu chorôb
 - liečbu a uzdravovanie
 - uspokojovanie potrieb klienta
- vyžaduje multidisciplinárnu a multisektorovú spoluprácu
- dôraz kladie na zabezpečovanie kvality ošetrovateľskej starostlivosti a príslušných pracovných postupov

Deklarácia z Alma – Ate (1978) stanovila koncepciu PZS ako:

- základnú zdravotnú starostlivosť (preventívnu, rehabilitačnú, liečebnú a podpornú)
- realizovanú vedeckými, praktickými a spoločensky prijateľnými metódami a postupmi s využitím finančných prostriedkov spoločnosti
- predstavuje prvú úroveň sústavného procesu zdravotnej starostlivosti
- je všeobecne dostupná všetkým osobám a na mieste, ktoré je najvhodnejšie na uspokojovanie potrieb klientiek
- zabezpečuje účasť jednotlivcov a skupín s právom spoluúčasti starostlivosti o zdravie a prevzatí osobnej zodpovednosti za vlastné zdravie
- zdravie stavajúca na najvyššiu prioritu v celom procese vývoja

Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) – 1992 - charakterizuje primárnu zdravotnú starostlivosť ako základnú zdravotnú starostlivosť, ktorá je dostupná za prostriedky ktoré si krajina, resp. komunita môže dovoliť a to pomocou fungujúcich a vedecky správnych metód, ktoré sú sociálne prijateľné. Každý člen komunity musí k nej mať prístup a musí byť do nej zahrnutý. Treba sem tiež zaradiť zdravotnú výchovu komunity so zreteľom na aktuálnu

zdravotnícku problematiku a na metódy ako vykonávať príslušnú prevenciu resp. boj proti chorobám. (Hrabčáková, 2012)

Koncepcia PZS vychádza z filozofie zdravia, z holistického pohľadu na človeka ako na biopsychosociálnu a spirituálnu bytosť fungujúcu v interakcii s rodinou, spoločnosťou a prostredím v daných socio-ekonomických a kultúrnych podmienkach.

- Filozofia zdravia – postoj k životu a aktívny prístup jednotlivca k jeho kvalite
- Zdravie – stav úplnej telesnej, duševnej a sociálnej pohody
- Holizmus – filozofický smer, ktorý reprezentuje názor, že človek je viac ako súhrn jeho častí, t.j. ľudská bytosť je jednotou seba, mysle, ducha a prostredí
(Hrabčáková, 2012)

2.1 Charakteristika gynekologického ošetrovatel'stva a pôrodnej asistencie v primárnej zdravotnej starostlivosti

Ošetrovatel'stvo a pôrodná asistencia v PZS je starostlivosť, ktorá sa poskytuje pri prvom kontakte s klientom, a to buď ambulantne, ústavne alebo formou domácej ošetrovatel'skej starostlivosti (DOS).

- Ambulantná PZS
 - v zariadeniach PZS (gynekologické ambulancie)
 - v zariadeniach sekundárnej zdravotnej starostlivosti (ambulancie špecializovanej zdravotnej starostlivosti, prenatálnej starostlivosti, plánovaného rodičovstva, gynekologickej endokrinológie, sterility a infertility, detskej gynekológie, senológie (prsníková ambulancia), gynekologickej onkológie)
- Ústavná PZS
 - v zariadeniach sekundárnej zdravotnej starostlivosti
 - v ústavných zariadeniach následnej starostlivosti
- Domáca ošetrovatel'ská starostlivosť (DOS)
 - agentúry domácej ošetrovatel'skej starostlivosti (ADOS)

- návštevna služba prostredníctvom ambulancií PZS(Hrabčáková, 2012)

Základné okruhy činností PA v PZS:

- vykonáva činnosti v kompetencii sestry PZS na úseku gynekológie a pôrodnictva ako sestra vyššej úrovne
- vykonáva odborne náročné ošetrovateľské činnosti na úseku gynekológie – pôrodnictva
- zabezpečuje prenatálnu starostlivosť u žien s fyziologickou tehotnosťou
- vedie psychofyzickú prípravu na pôrod (PFP)
- asistuje pri pôrode, resp. samostatne odvedie pôrod v domácnosti v nevyhnutných prípadoch (náhly, predčasný pôrod)
- uskutočňuje výchovu k udržaniu a obnove zdravia (plánované rodičovstvo, sexuálna výchova, onkologická prevencia, skriningové poradenstvo, zdravotná výchova)
- poskytuje základné sociálno – právne poradenstvo ženám všetkých vekových skupín
- zúčastňuje sa na výskume v ošetrovateľstve
- dodržiava zásady etického kódexu sestry a PA
- spolupracuje s orgánmi štátnej správy a inými organizáciami (Hrabčáková, 2012)

2.2 Definícia a charakteristika odboru pôrodná asistencia

Pôrodná asistencia je odbor, ktorý sa zaoberá zdravotnou starostlivosťou o matku a dieťa a o reprodukčné zdravie ženskej populácie.

Je charakterizovaná:

- a) komplexným prístupom k matke i dieťaťu v prenatálnej, intrapartálnej, postpartálnej a postnatálnej starostlivosti
- b) poskytovaním zdravotnej starostlivosti pri gynekologických a pôrodnických chorobách
- c) poskytovaním zdravotnej starostlivosti o reprodukčné zdravie ženy
(Vestník Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky.2006)

2.3 Náplň, hlavné úlohy starostlivosti a vymedzenie činnosti

Predmetom záujmu pôrodnej asistencie ako odboru založenom na princípe starostlivosti je žena ako celostná bytosť nachádzajúca sa v určitom prostredí a stave zdravia, plod a novorodenec s právom na ohľaduplné zaobchádzanie.

Hlavným cieľom pôrodnej asistencie je udržanie dobrého zdravotného stavu a zlepšenie kvality reprodukčného zdravia žien, ich detí, rodín a komunity. K dosiahnutiu tohto cieľa sú orientované všetky činnosti pôrodnej asistencie, ktoré prispievajú k podpore a udržiavaniu zdravia, zabráňujú vzniku chorôb a pomáhajú čo najskôr získať sebestačnosť. (Vestník Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky.2006)

2.4 Úlohy pôrodnej asistencie:

- a) udržiavanie a podporovanie optimálneho zdravotného stavu žien, ich rodín a komunit v rôznych situáciách vyžadujúcich starostlivosť pôrodnej asistencie
poskytovanie poradenstva a výchovy v oblasti plánovaného rodičovstva, sexuálnej výchovy, prevencie v gynekológii a pôrodníctve ženám, rodinám a komunitám

- b) aktívny a individuálny prístup, rozpoznanie potrieb osoby ako bio–psycho–sociálnej jednotky
- c) vykonávanie výskumu, využívanie postupov založených na dôkazoch a využívanie vedecky zdôvodnených pracovných metód, postupov a techník, ktoré môžu realizovať pôrodné asistentky v praxi
- d) riadenie a poskytovanie starostlivosti v pôrodnej asistencii na základe nových vedeckých poznatkov a teórii v pôrodnej asistencii v súlade s etickými princípmi a právami pacientov a s dôrazom na maximálnu kvalitu, bezpečnosť a výkonnosť
- e) vzdelávanie a vychovávanie pôrodných asistentiek za podpory Organizácie spojených národov
- f) OSN, v súlade so stratégiou Svetovej zdravotníckej organizácie (SZO), smernicami a odporúčaniami Európskej komisie (EC) a Medzinárodnou radou pôrodných asistentiek (IMC)

prezentovanie súčasného ponímania pôrodnej asistencie a teórie humanizácie pôrodu širokej ženskej populácie a tým posilnenie postavenia pôrodnej asistentky ako poskytovateľa zdravotnej starostlivosti v pôrodnej asistencii (Vestník Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky.2006)

2.5 Prenatálna starostlivosť

- a) samostatné poskytovanie prenatálnej starostlivosti pôrodnou asistentkou pri fyziologických stavoch tehotenstva
- b) spolupráca so ženou, rodinou a komunitou v zmysle výchovy a edukácie v prežívaní tehotenstva, výchovy k rodičovstvu, uspokojovania potrieb a riešenia ich nedostatku pôrodnou asistentkou
- c) poskytovanie informácií o včasnej diagnostike tehotenstva diagnostikovanie tehotenstva
- d) monitorovanie priebehu tehotenstva , vykonávanie základných skriningových vyšetrení
- e) vykonávanie základného skriningu na odhalenie rizikového aj patologického tehotenstva a pri odhalení týchto faktorov informovanie lekára a úzka spolupráca s ním

- f) vedenie kurzov psychofyzickej prípravy na pôrod pre tehotné ženy i pre sprevádzajúce osoby
- g) spolupráca s tehotnou ženou a jej rodinou pri tvorbe pôrodného plánu
vedenie príslušnej dokumentácie. (Vestník Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky.2006)

2.6 Intrapartálna starostlivosť

- a) komplexné posúdenie zdravotného stavu rodičky vrátane anamnézy, vonkajšieho i vnútorného vaginálneho vyšetrenia
- b) monitorovanie zdravotného stavu matky aj plodu využitím, neinvazívnych vyšetrovacích metód
- c) rešpektovanie pôrodného plánu rodičky pri fyziologickom priebehu pôrodu
- d) monitorovanie celého priebehu pôrodu, sledovaním kontrakčnej činnosti, oziev plodu vaginálnym vyšetrením a hlásenie odchýlok od fyziologickej normy lekárovi
- e) vyhľadávanie a riešenie problémov v uspokojovaní bio-psycho-sociálnych potrieb
- f) vykonávanie menších intervencií ako je amniotómia, použitie elektronického fetálneho monitoru
- g) vedenie fyziologických pôrodov vrátane tých, kde je potrebné vykonať epiziotómiu, spolupráca s lekárom pri rizikových, patologických a operačných pôrodoch
- h) ošetrovanie jednoduchých pôrodných poranení, pri ošetrovaní komplikovaných poranení spolupráca s lekárom
- i) v prípade potreby vykonávanie prvého ošetrovania fyziologického novorodenca
- j) zabezpečenie včasného priloženia novorodenca k prsníku matky v pôrodnej sále (do 30 minút)
vedenie príslušnej dokumentácie, pôrodnej bolesti (Vestník Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky.2006)

2.7 Postpartálna a postnatálna starostlivosť

- a) monitorovanie priebehu postpartálneho obdobia
- b) vykonávanie starostlivosti o matku

- c) edukovanie matky o dojčení, podporovanie laktačného programu a poskytovanie informácií o starostlivosti o prsníky
- d) poskytovanie poradenstva o správnej životospráve počas dojčenia
- e) zabezpečenie popôrodnej gymnastiky
- f) poskytovanie informácií o pozitívnom, plánovanom rodičovstve počas dojčenia
- g) poskytovanie informácií ohľadne starostlivosti o fyziologického novorodenca
- h) starostlivosť o šestonedielku v období šestonedelia v domácej starostlivosti
vedenie príslušnej dokumentácie (Vestník Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky.2006)

2.8 Starostlivosť o reprodukčné zdravie ženy

- a) poradenstvo a zdravotná výchova ženám, ich rodinám a mládeži zameraná na podporu zdravého rodinného života, plánovaného rodičovstva, zdravých sexuálnych návykov a pozitívneho rodičovstva
- b) pripravovanie a vedenie edukačných programov týkajúcich sa reprodukčného zdravia ženy
- c) poskytovanie informácií a poradenstva o prevencii, životospráve v období premenopauzy, menopauzy a postmenopauzy
- d) odporúčanie alternatívnej liečby pri klimakterickom syndróme
- e) prevencia a depistáž gynekologických ochorení, sexuálne prenosný
(Vestník Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky.2006)

3 Pôrodná asistentka v Európe

3.1 Česká republika

- České pôrodné asistentky majú svoju celoštátnu profesijnú organizáciu, „*Česká konfederace porodních asistentek*“ (ČKPA) založenú v roku 1997 (v ktorej napríklad tvorili program „Co chtějí české porodní asistentky“). Úspechom ČKPA bolo schválenie profesijných štandardov pre starostlivosť pôrodných asistentiek o tehotnú a rodiacu ženu v prostredí mimo pôrodnice v roku 2007. V tejto organizácii je zaregistrovaných aj 9 združení zložených z českých krajov (napríklad *Sdružení porodních asistentek jihomoravského kraje*, a podobne) a 1 združenie súkromných pôrodných asistentiek. Ďalej majú profesijnú organizáciu *Unie porodních asistentek*, (neziskové združenie) *Česká společnost porodních asistentek*, v ktorom sa snažia združovať pôrodné asistentky a všetky ostatné zdravotnícke profesie vrátane študentov a študentiek nelekárskych odborov.
- Vzdelávanie pôrodných asistentiek je trojročné na vysokej škole pôrodných asistentiek, ktorých je na území Českej republiky 10
- České pôrodné asistentky pracujú na pôrodných sálach, v pôrodnom dome a aj ako súkromné pôrodné asistentky (starostlivosť súkromných pôrodných asistentiek je dostupná ženám len v niektorých väčších mestách a len za priamu úhradu) a na gynekologických oddeleniach
 - Česká konfederácia pôrodných asistentiek je členom :
 - Medzinárodná konfederácia pôrodných asistentiek - International Confederation of Midwives (ICM)
 - Európska asociácia pôrodných asistentiek (EMA)
 - Národná koalícia zdravotníckych pracovníkov- nelekárskych profesií (NKZP)

3.2 Poľská republika

- pôrodné asistentky majú svoju nezávislú organizáciu pôrodných asistentiek, ktorá bola založená v roku 2002. Okrem tejto organizácie existujú združenia zaoberajúce sa zlepšením služieb v materstve (napríklad Rodzit ľudsky). Členmi takých združení nie sú iba pôrodnej asistentky ale aj psychológovia, rehabilitační pracovníci a podobne. Spája ich spoločný záujem : rozšíriť ponuku služieb, ktoré by ženy mohli využiť v tehotenstve, počas pôrodu aj po ňom
- V Poľsku sa odbor pôrodnej asistencie študuje tri roky na vysokej škole
- Okrem klasického pôrodu v pôrodnici majú ženy možnosť rodiť doma. V praxi sa pôrod doma takmer nevyužíva, hoci je to zakotvené v zákone , a to predovšetkým z toho dôvodu , že je len veľmi málo pôrodných asistentiek , ktoré by boli ochotné k pôrodom doma chodiť
- Snahy o zmenu " klasického " prístupu k rodiacim ženám typickú pre túto časť sveta , sú veľmi viditeľné . Práve organizácia Rodzit po ľudzku zopakovala nedávno dotazníkovou akciou (prvýkrát prebehla približne pred 10 rokmi) , ktorej cieľom je zmapovať situáciu pôrodníc v celom Poľsku . Bol zostavený dotazník , ktorý vyplnili všetky pôrodnice . Podobný dotazník bol uverejnený aj v najčítanejšom denníku , ktorý bol určený ženám . Výsledky a vyhodnotenie celej akcie bolo uverejnené v rovnakom denníku . Tie nemocnice , ktoré vykázali najnepriaznivejšie výsledky (nezhody , nevedecké postupy , nevládnosť apod.), Museli svoje konanie zdôvodniť opäť na stránkach spomínaného denníka .
- Poľsko je členom ICM - Medzinárodná konfederácia pôrodných asistentiek .

3.3 Rakúsko

- OHG - Rakúska asociácia pôrodných asistentiek združuje všetky pôrodné asistentky v krajine (v súčasnosti 1500) . Profesia pôrodných asistentiek je považovaná za autonómnu profesiu , ktorá pracuje v spolupráci s lekármi . Je to profesia nezávislá na

profesii sesterskej . Vzdelanie pôrodných asistentiek je trojročné a prebieha na vysokej škole pre pôrodné asistentky (7 škôl pre celé Rakúsko) . Riaditeľkami týchto škôl sú pôrodné asistentky .

- Pôrodnej asistentky pracujú predovšetkým na pôrodných sálach , v menšom množstve na pôrodných oddeleniach nemocníc , môžu pracovať v pôrodných centrách či domoch , alebo ako nezávislé pôrodnej asistentky . Po ročnej praxi v nemocnici si môžu založiť vlastnú prax a asistovať aj pri pôrodoch , ktoré prebiehajú plánovane mimo pôrodnicu , pripravovať ženy k pôrodu a vykonávať starostlivosť po pôrode . Rakúske pôrodné asistentky nepracujú na gynekologických oddeleniach . Aj rakúsky zákon hovorí , že ... každá žena je povinná k pôrodu privolať pôrodnú asistentku , ktorá jej poskytne starostlivosť počas pôrodu a postará sa o novorodenca .
- Hoci zákon z roku 1994 zdôrazňuje kontinuálnu starostlivosť pôrodných asistentiek poskytovanú ženám v tehotenstve , pri pôrode a v šestonedelí , zdravotná poisťovňa zvyčajne hradí predpôrodnú starostlivosť poskytovanú len lekárom .
- OHG zastupuje plne svojich členov a jedná s inštitúciami nielen v prospech tých , ktoré pracujú v pôrodniciach , ale aj súkromných pôrodných asistentiek . Snaží sa presadiť celkový prístup ako k tehotným a rodičkám mimo nemocnice , tak v nemocniciach . Posilnenie úlohy pôrodnej asistentky ako hlavného poskytovateľa primárnej pôrodnickej starostlivosti je jedným z hlavných cieľov OHG .
- Rakúsko je členom ICM - Medzinárodná konfederácia pôrodných asistentiek. V apríli 2002 bolo hostiteľom 26. Medzinárodného kongresu ICM .

3.4 Nemecko

- Majú dve uznávané oficiálne asociácie pôrodných asistentiek: BDH(organizácia pre ktorúkoľvek pôrodnú asistentku) a BfHD(pre nezávislé, súkromné alebo slobodne pracujúce pôrodné asistentky)

- Pracujú buď v pôrodniciach , pôrodných oddeleniach, pôrodných centrách alebo ako súkromné pôrodné asistentky sprevádzajú ženy pri pôrode doma, k pôrodu ich pripravujú a vykonávajú návštevную službu po pôrode. Zriedka pracujú na gynekologických oddeleniach
- Vzdelanie pôrodných asistentiek v Nemecku trvá 4-4,5 roka na vysokej škole, škôl je 13
- Obe organizácie sa zameriavajú na sledovanie kvality práce pôrodných asistentiek. Pre túto činnosť sú v oboch organizáciách poverené špeciálne pracovníčky skupiny
- Hodnotenie kvality práce je obzvlášť dôležité pre nezávislé pôrodné asistentky (BfHD) , pre ktoré sú ich vlastné výsledky veľmi cenným podkladom pri vyjednávaní s úradmi (napríklad poisťovne) a pri spolupráci s ostatnými odborníkmi - lekármi . Záleží im samozrejme na tom , aby výsledky ich práce boli čo najlepšie . To má okrem iného aj pozitívny vplyv na kvalitu starostlivosti poskytovanej ženám a na posilnenie zodpovednosti samotných pôrodných asistentiek
- Nemecko je členom ICM - Medzinárodná konfederácia pôrodných asistentiek, ďalej Európskej komisie pre záležitosti pôrodných asistentiek (European Liaison Committee of Midwives) a Európskeho fóra sestier a pôrodných asistentiek pri WHO . V roku 2001 bola do nemčiny preložená a doporučená k užívaniu brožúra WHO " Starostlivosť počas normálneho pôrodu - praktická príručka " .

4 Kde zlyháva vývoj poskytovania samostatnej zdravotnej starostlivosti pôrodných asistentiek

Náš názor je, že pôrodným asistentkám na Slovensku chýba organizácia, ktorá by mohla v prvom rade združovať len pôrodné asistentky, ovplyvniť situáciu v našom odbore a presadiť legislatívne zmeny tak, aby bola starostlivosť pôrodnej asistentke dostupná všetkým ženám a jej deťom. Poskytovanie starostlivosti pôrodných asistentiek v domácom prostredí by veľmi podporilo odporúčanie gynekológov. Ženy, ktorým je potvrdené tehotenstvo a navštevujú poradňu, chcú pre starostlivosť počas gravidity robiť všetko len to najlepšie. Potrebovali by osobu, ktorá by ich sprevádzala a napomáhala v poskytovaní starostlivosti počas prenatalného obdobia, ako je spolupráca so ženou, rodinou a komunitou v zmysle výchovy a edukácie v prežívaní tehotenstva, výchovy k rodičovstvu, uspokojovania potrieb a riešenia ich nedostatku pôrodnou asistentkou. Každá žena by sa cítila lepšie a istejšie, keby celým sprevádzaním tehotenstva až po šestonedelie by mala k dispozícii pôrodnú asistentku. Taktiež starostlivosť pôrodnej asistentky v intrapartálnom, postpartálnom a postnatálnom období. Rodičky bohužiaľ často nevedia, že pôrodné asistentky môžu poskytovať domácu starostlivosť a že takéto licencované pôrodné asistentky na Slovensku máme. Ženy hľadajú podporu cez internet a rôzne portály cez ktoré sa dostávajú k dulám.

Napriek pozitívnym zmenám zákonov v pôrodnej asistencii, pôrodné asistentky v praxi len ťažko získavajú postavenie samostatných poskytovateľov zdravotnej starostlivosti. V zdravotníckych zariadeniach ústavnej alebo ambulatnej starostlivosti pôrodné asistentky pracujú najmä v zamestnaneckom pomere, kde je ich autonómia v rozhodovaní značne obmedzená aj napriek skutočnosti, že niektoré výkony realizujú samostatne, miera ich zodpovednosti je podstatne nižšia. Z celkového počtu 2090 registrovaných pôrodných asistentiek k 31.10.2010 je to 200 pôrodných asistentiek. (Andraščíková.2009.)

V súčasnosti je 10 pôrodných asistentiek, ktoré pracujú na základe licencie.

Nedostatkom je, že neexistuje premostenie medzi gynekológmi a licencovanými pôrodnými asistentkami, taktiež medzi zdravotnými poisťovňami a licencovanými pôrodnými asistentkami.

Keby licencované pôrodné asistentky nadviazali spoluprácu s obvodnými gynekológmi, ktorý by pri diagnostikovaní tehotnosti odporučili rodičke aj primárnu starostlivosť licencovanej pôrodnej asistentky v domácom prostredí, ženy by nás mali na vedomí a určite by sa osвета o kompetenciách pôrodnej asistencie a získanie postavenia samostatných

poskytovateľov primárnej domácej starostlivosti v pôrodnej asistencii zmenili skutočnosti o budúcnosti mamičiek, žien, nemocníc a povolania pôrodnej asistencie .

Taktiež keby bolo umožnené aby v každej krajine Európskej únie majú pôrodné asistentky, po splnení stanovených podmienok smernicami EÚ, možnosť v plnom rozsahu vykonávať samostatnú prax, ktorú im zdravotné poisťovne aj uhradzujú. Prítomnosť je taká že v primárnej zdravotnej starostlivosti pôrodných asistentiek v domácom prostredí nie každá poisťovňa chce samoposkytovateľkám preplácať výkony a tak licencované pôrodné asistentky sú nútené pracovať na priamu úhradu.

V texte sme uvádzali, že licencovaných pôrodných asistentiek z 200 registrovaných v komore zdravotných sestier a pôrodných asistentiek je iba 10. Prečo je to tak ?

„Pôrodná asistentka u nás stratila postavenie samostatnej poskytovateľky starostlivosti v priebehu 60-tych a 70-tych rokov minulého storočia, kedy starostlivosť o ženu a monitorovanie fyziologického tehotenstva a fyziologického pôrodu prešla do kompetencií gynekológov a starostlivosť o novorodenca do rúk detskej sestry a detského lekára.“

(Eliášová, Závodná.2012.str.91,92.)

Od tohto obdobia na území Slovenska začalo upadať zamestnanie tzv. terénnej pôrodnej asistentky. Inštitúcia jednoducho toto povolanie zrušila a pôrodné asistentky do teraz pracujú už len v zväzku pracovného pomeru. Síce legislatívy umožňujú vykonávať pôrodnú asistentku ako poskytovanie starostlivosti licencovanej pôrodnej asistentky v domácom prostredí no, ako sme už uvádzali , chýba premostenie medzi viacerými objektmi a tam to zlyháva.

5 Predpoklady pre výkon pôrodnej asistentky

Právne normy regulujúce poskytovanie starostlivosti v pôrodnej asistencii vymedzujú nasledovné oblasti – rozsah činností pôrodnej asistentky, pravidlá pre vzdelávanie v odbore, predpoklady odbornej spôsobilosti a mechanizmus kontroly jej dodržiavania a inovácie. Právne predpisy poskytujú pôrodnej asistencii právne uznanie, podporujú ich profesionálnu autonómiu tým, že stanovujú kompetencie, vytvárajú rámec intervencií v pôrodnej asistencii, ktoré sú v starostlivosti o pacienta legálne a zároveň diferencujú zodpovednosť pôrodnej asistentky od zodpovednosti iných zdravotníckych zamestnancov.

V otázkach pôrodnej asistencie zastupuje sestry a pôrodné asistentky samosprávna stavovská organizácia Slovenská komora sestier a pôrodných asistentiek. Ciele a úlohy pôrodnej asistencie ako samostatného vedného odboru, vzťah k iným vedným odborom, odbornometodické vedenie a právne vzdelávanie vymedzuje **Koncepcia odboru pôrodná asistencia č. 10973/2006-OO vydaná MZ SR**. Pôrodná asistencia je v koncepcii definovaná ako „odbor, ktorý sa zaoberá zdravotnou starostlivosťou o matku a dieťa a o reprodukčné zdravie ženskej populácie“. Ďalej vymedzuje ciele a úlohy pôrodnej asistencie vo všeobecnosti a vo vzťahu k prenatálnej, intrapartálnej, postpartálnej a postnatálnej starostlivosti a starostlivosti o reprodukčné zdravie ženy. Zaoberá sa tiež vzťahom k iným vedným disciplinám a odbornometodickým riadením. V oblasti rozvoja starostlivosti pôrodnej asistencie určuje trendy vývoja (napr. humanizácia pôrodu, výchova k plánovanému rodičovstvu, vybudovanie siete licencovaných pôrodných asistentiek a pod.) a systém kontroly. V oblasti vzdelávania sa orientuje na postgraduálne formy vzdelávania (špecializačné a certifikačné štúdium) a sústavné vzdelávanie po celý čas výkonu povolania pôrodnej asistentky . (Urbanová, Maskalová, 2012).

Úlohy pôrodnej asistencie:

- udržiavanie a podporovanie optimálneho zdravotného stavu žien, ich rodín a komunit v rôznych situáciách vyžadujúcich starostlivosť pôrodnej asistencie
- poskytovanie poradenstva a výchovy v oblasti plánovaného rodičovstva, sexuálnej výchovy, prevencie v gynekológii a pôrodníctve ženám, rodinám a komunitám,
- aktívny a individuálny prístup, rozpoznanie potrieb osoby ako bio–psycho– sociálnej jednotky
- vykonávanie výskumu, využívanie postupov založených na dôkazoch a využívanie vedecky zdôvodnených pracovných metód, postupov a techník, ktoré môžu realizovať pôrodné asistentky v praxi
- riadenie a poskytovanie starostlivosti v pôrodnej asistencii na základe nových vedeckých poznatkov a teórii v pôrodnej asistencii v súlade s etickými princípmi a právami pacientov a s dôrazom na maximálnu kvalitu, bezpečnosť a výkonnosť
- vzdelávanie a vychovávanie pôrodných asistentiek za podpory Organizácie spojených národov OSN, v súlade so stratégiou Svetovej zdravotníckej organizácie (SZO), smernicami a odporúčaniami Európskej komisie (EC) a Medzinárodnou radou pôrodných asistentiek (IMC)
- prezentovanie súčasného ponímania pôrodnej asistencie a teórie humanizácie pôrodu širokej ženskej populácie a tým posilnenie postavenia pôrodnej asistentky ako poskytovateľa zdravotnej starostlivosti v pôrodnej asistencii (vestník, 2006).

Odbornú spôsobilosť na výkon odborných pracovných činností (t.j. činnosti, ktoré zodpovedajú zameraniu obsahu študijného programu a ktoré pracovník vykonáva) pôrodnej asistentky regulujú v SR nasledovné právne normy:

Nariadenie vlády č. 742/2004 o odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania,

Nariadenie vlády č. 324/2006 ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 742/2004 Z. z. o odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania.

Zákon č. 293/2007 Z. z. o uznávaní odborných kvalifikácií (príloha E – pôrodné asistentky), vzťahuje sa na pôrodné asistentky, ktoré získali odbornú spôsobilosť v iných členských štátoch EU alebo štátoch, ktoré sú zmluvnými stranami Dohody o Európskom hospodárskom priestore a Švajčiarskej konfederácie. Na vykonávanie špecializovaných a certifikovaných pracovných činností je potrebné získať odbornú spôsobilosť v

akreditovaných študijných programoch. Získanie odbornej spôsobilosti na výkon špecializovaných pracovných činností, resp. certifikovanej pracovnej činnosti regulujú najmä nasledovné právne normy:

Vyhláška MZ SR č. 366/2005 o kritériách a spôsobe hodnotenia sústavného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov,

Nariadenie vlády SR č. 322/2006 o spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, sústave špecializačných odborov a sústave certifikovaných pracovných činností a ďalšie. V pôrodnej asistencii sa dajú študovať nasledovné postgraduálne špecializačné odbory alebo certifikované činnosti:

Špecializačné odbory po získaní vysokoškolského bakalárskeho vzdelania alebo po získaní vyššieho odborného vzdelania:

1. intenzívna starostlivosť v gynekológii a pôrodníctve,
2. pôrodná asistencia a starostlivosť o ženu v rodine a komunite,

Spoločné certifikované pracovné činnosti :

1. psychofyzická príprava na pôrod.

Pôrodnú asistenciu v rámci zdravotnej starostlivosti právne usmerňujú nasledovné zákony :

Zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov a **Zákon č. 578/2004 Z. z.** o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti vymedzuje základne pojmy – pôrodná asistencia, prax pôrodnej asistentky, ošetrovateľský proces, ošetrovateľská prepúšťacia správa. Rovnako ako pre sestry, tak aj pre pôrodné asistentky vymedzuje (§ 2, ods. 17,18 tohto zákona), že pôrodná asistencia sa poskytuje metódou ošetrovateľského procesu v rámci praxe pôrodnej asistencie. Prax pôrodnej asistencie zahŕňa okrem iného aj vedenie dokumentácie pôrodnej asistencie a ošetrovateľskej dokumentácie.

Zákon č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách definuje pojmy – rozsah praxe pôrodnej asistencie, licencie pre sestry, pôrodné asistentky.

Profesionálna autonómnosť pôrodnej asistencie je podporovaná nasledovnými právnymi normami (vymedzujú kompetencie):

Vyhláška MZ SR č. 306/2005, ktorou sa ustanovuje zoznam sesterských diagnóz, **Vyhláška MZ SR č. 364/2005**, ktorou sa určuje rozsah ošetrovateľskej praxe poskytovanej sestrou samostatne a v spolupráci s lekárom a rozsah praxe pôrodnej asistencie poskytovanej pôrodnou asistentkou samostatne a v spolupráci s lekárom,

Vyhláška MZ SR č. 470/2006, ktorou sa mení vyhláška **MZ SR č 364/2005**, ktorou sa určuje rozsah ošetrovateľskej praxe poskytovanej sestrou samostatne a v spolupráci s lekárom a rozsah praxe pôrodnej asistencie poskytovanej pôrodnou asistentkou samostatne a v spolupráci s lekárom – vyhláška významne podporuje mieru samostatnosti v pôrodnej asistencii, nakoľko okrem iného vypúšťa časť predpisu z **vyhlášky č. 364/2005**, ktorý určoval, že pôrodná asistentka môže fyziologický pôrod odvádzať na základe písomného poverenia lekára.

Odborné usmernenie **MZ SR, č. 07594/2009 – OZS** o vedení zdravotnej dokumentácie a ďalšie. V rámci zabezpečenia jednotnej obsahovej štruktúry vedenia zdravotnej dokumentácie zdravotníckymi pracovníkmi pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti vydalo **MZ SR 24. septembra 2009 (v zmysle zákona č. 576/2004 Z.z.)** Odborné usmernenie o vedení zdravotnej dokumentácie, kde sa v čl. II uvádza, že súčasťou zdravotnej dokumentácie je aj ošetrovateľská dokumentácia. V praxi to znamená, že pre zdravotníckych pracovníkov ako sú lekári, sestry alebo pôrodné asistentky platí spoločná dokumentácia, do ktorej sa zaznamenávajú údaje o pacientoch z hľadiska jednotlivých profesií.

V rámci pôrodnej asistencie **Vyhláška MZ SR č. 364/2005** určuje rozsah praxe pôrodnej asistencie poskytovanej pôrodnou asistentkou samostatne, ďalej samostatne na základe indikácie lekára a v spolupráci s lekárom. Vyhláška **akceptuje smernicu Európskej únie 80/155 EEC**, ktorá zaväzuje členské štáty, aby na svojom území zabezpečili samostatný výkon definovaných činností na ktoré pôrodná asistentka získala odbornú spôsobilosť. S ohľadom na klinické posúdenie pôrodná asistentka môže samostatne napr. posudzovať ženu s cieľom diagnostikovať tehotenstvo, sledovať ženu s fyziologickým tehotenstvom a identifikovať varovné signály abnormít u matky alebo plodu, sledovať plod v maternici pomocou stetoskopu, UDOP prístroja a kardiotkografu, pričom vyhotovuje a hodnotí kardiotokografický záznam (v prenatálnej a intrapartálnej starostlivosti), používať posudzovacie stupnice, posudzovať priebeh a postup pôrodu kontrolovaním kontrakčnej činnosti a vaginálnym vyšetrením, identifikovať odchýlky od

normálneho priebehu pôrodu, hodnotiť rozsah pôrodných poranení, vykonávať prvé ošetrovanie novorodenca. Samostatne, na základe indikácie lekára môže napr. merať fyziologické funkcie, odoberať biologický materiál, preväzovať a ošetrovať rany (s výnimkou tých, ktoré vyžadujú lekárske zásahy), sledovať priebeh fyziologického tehotenstva – hmotnosť tehotnej, fyziologické funkcie, laboratórne testy, merať rozmery panvy, vykonávať vyšetrenie vonkajšími hmatmi. Ďalej môže aplikovať kyslíkovú liečbu a na základe indikácie lekára samostatne podávať lieky všetkými dostupnými formami, ako aj intravenózne aplikovať lieky a parenterálnu výživu na základe písomného poverenia lekára, ktorého vzor je uvedený v prílohe vyhlášky. Na základe vyhlášky **MZ SR č.470/2006** môže pôrodná asistentka samostatne odvádzať fyziologický pôrod vrátane pôrodu, pri ktorom sa vyžaduje epiziotómia. (Urbanová, Maskalová, 2012)

6 Pôrodné asistentky ako samostatné poskytovateľky zdravotnej starostlivosti v súčasnosti

Pozitívne zmeny zákonov v pôrodnej asistencii pôrodné asistentky v praxi len ťažko získavajú postavenie samostatných poskytovateľov zdravotnej starostlivosti. V zdravotníckych zariadeniach ústavnej alebo ambulantnej starostlivosti pôrodné asistentky pracujú v najmä v zamestnaneckom pomere, kde je ich autonómia v rozhodovaní značne obmedzená aj napriek skutočnosti, že niektoré výkony realizujú samostatne, miera ich zodpovednosti je podstatne nižšia. Pritom: Podľa zákona č.578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti poskytujú pôrodnú asistenciu len licencované pôrodné asistentky.

Napriek pozitívnym zmenám zákonov týkajúcich sa zdravotnej starostlivosti pôrodné asistentky v praxi ťažko získavajú postavenie samostatných poskytovateľov zdravotnej starostlivosti a kompetencie vyplývajúce z právnych noriem sa do praxe premietajú veľmi pomaly dominanciu lekárov. V zdravotníckych zariadeniach ústavnej alebo ambulantnej starostlivosti pôrodné asistentky pracujú v najmä v zamestnaneckom pomere, kde je ich autonómia v rozhodovaní značne obmedzená aj napriek skutočnosti, že niektoré výkony realizujú samostatne, miera ich zodpovednosti je podstatne nižšia. Úplne absentuje návštevna služba v domácom prostredí, ktorá by určite priniesla pozitíva tak pre pacientky, ako aj pre zdravotníctvo (Andraščíková.2009.)

7 Metodológia prieskumnej úlohy.

7.1 Charakteristika prieskumu

V bakalárskej práci sme ako metódu výskumu zvolili dotazník. Cieľom našej práce bolo zistiť, ako sa ženy a odborná verejnosť stavajú k poskytovaniu primárnej zdravotnej starostlivosti pôrodných asistentiek na území Slovenska a štatisticky spracovať najzaujímavejšie zistenia, z ktorých vychádzajú podnety pre prax. V práci sme si stanovili niekoľko cieľov.

Ciele prieskumu:

1. Zistiť, či ženy vedia kto je to pôrodná asistentka
2. Zistiť, či by ženy mali záujem o poskytovanie starostlivosti licencovaných pôrodných asistentiek v domácom prostredí
3. Zistiť názor žien na poskytovanie primárnej zdravotnej starostlivosti v pôrodnej asistencii
4. Zistiť či sú pôrodné asistentky spokojné s poskytovaním primárnej zdravotnej starostlivosti pôrodnej asistencii
3. Zistiť či pôrodné asistentky majú záujem vykonávať primárnu zdravotnú starostlivosť

Dotazník pre ženy obsahuje 14 otázok a z toho 3 kategorizačné otázky v ktorých zisťujeme vek, paritu, najvyššie ukončené vzdelanie žien a dotazník pre pôrodné asistentky obsahuje 9 otázok, z toho 3 kategorizačné otázky v ktorých zisťujeme vek pôrodných asistentiek, dosiahnuté vzdelanie a mesto v ktorom pracujú. Dotazník obsahoval uzatvorené otázky aj otvorené otázky. Respondentky odpovedali krúžkovaním alebo dopĺňovaním. Dotazník bol dobrovoľný, anonymný a distribuovaný printovo alebo osobne.

7.2 Charakteristika prieskumného súboru

Prieskum sme realizovali formou dotazníka formulovaného pre dve skupiny žien. Prvú prieskumnú vzorku tvorila laická verejnosť – ženy od 20 rokov . Druhú prieskumnú vzorku tvorila odborná verejnosť – pôrodné asistentky. Celkovo sme rozdali 90 dotazníkov , 60 dotazníkov prvej prieskumnej vzorky a 30 dotazníkov druhej prieskumnej vzorky. 100% sme si zabezpečili osobným kontaktom a mailovej komunikácii. Distribuovaný bol od októbra 2013 do januára 2015. Vyplnené dotazníky sme štatisticky spracovali do tabuliek s percentuálnym vyjadrením v absolútnych číslach.

Úlohy:

- 1) Zistiť či ženy chcú využiť starostlivosť pôrodnej asistentky v domácom prostredí.
- 2) Overiť či ženy vedia koho majú osloviť.
- 3) Zistiť či ženy poznajú pôrodnú asistentku.
- 4) Analyzovať záujem pôrodných asistentiek pracovať ako licencovaná pôrodná asistentka.

8 Výsledky prieskumu a ich analýza

Táto časť práce sa zameriava na charakteristiku výskumných súborov a výsledky výskumu.

8.1 Charakteristika prieskumného súboru vzorky č.1

Prieskumnú vzorku č.1 tvorí laická verejnosť – ženy. V tabuľkách 1,2,3 uvádzame charakteristiku respondentiek z hľadiska veku, dosiahnutého vzdelania a počtu detí.

Položka č.1:

Tab.1 Charakteristika vzoriek z hľadiska veku žien

Odpovede	n/početnosť	%
Od 20-30 rokov	14	23.33 %
Od 30-40 rokov	22	36.66 %
Od 40-50 rokov	18	30,00 %
Od 50-60 rokov	6	10,00%
Σ spolu	60	100

Vek respondentiek sa najčastejšie pohybuje medzi 30-40 rokov, konkrétne je to 22 žien (36,66%). Ako druhá najviac vyskytovaná veková skupina je od 40-50 rokov, konkrétne je to 18 žien. O niečo menšie zastúpenie má vek 20-30 rokov, kde pripadá 14 žien(23,33%) a vek 50-60 rokov, ku ktorému pripadá 6 žien (10,00%).

Položka č.2:

Tab.2 Dosiahnuté vzdelanie žien

Vzdelanie	n/početnosť	%
Základné	0	0
Stredoškolské bez maturity	13	21,66 %
Stredoškolské s maturitou	28	46,66 %
Vyššie odborné	5	8,33 %
Vysokoškolské	14	31,66 %
Σ spolu	60	100

Najčastejšie uvedeným typom vzdelania je stredoškolské s maturitou, ktoré uviedlo 28 žien (46,66 %). Ďalej s najväčším počtom označenia je vysokoškolské vzdelanie a to je 14 respondentiek (31,66 %). 13 žien uviedlo že má stredoškolské vzdelanie bez maturity (21,66 %) a 5 žien označilo, že majú vyššie odborné vzdelanie. Ani jedna respondentka neoznačila základné. Z výsledkov vyplýva, že medzi ženami prevládajú ženy so stredoškolským vzdelaním s maturitou a najmenej žien bolo so stredoškolským vzdelaním bez maturity.

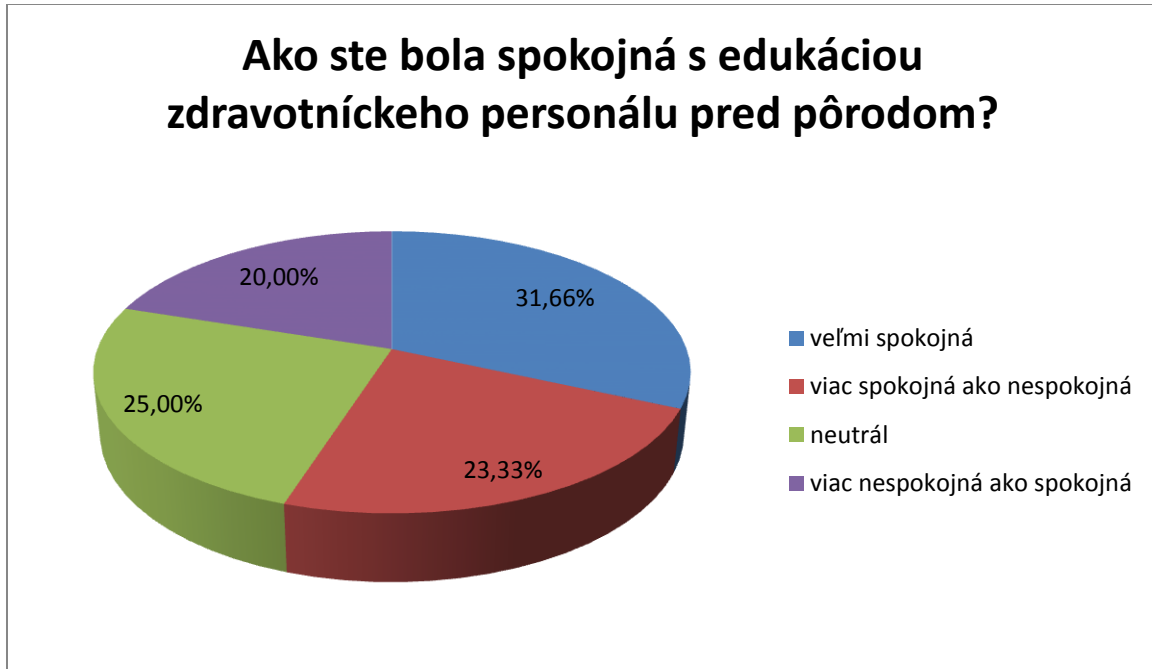
Položka č.3:

Tab.3 Parita žien

Parita	n/početnosť	%
0	9	15,00 %
1	10	16,66 %
2	28	46,66 %
3 a viac	13	21,66 %
Σ spolu	60	100%

Najčastejšie označované odpovede boli s počtom detí 2 a konkrétne je to 28 respondentiek (46.66%). Ako druhé najviac označené odpovede bolo s počtom detí 3 a viac a to konkrétne 13 žien(21,66%). Takmer rovnaké zastúpenie majú ženy s počtom detí 1 kde pripadá 10 žien (16,66 %)

Položka č.4:Ako ste bola spokojná s edukáciou zdravotníckeho personálu pred pôrodom?

Graf č.1 : Percentuálne vyjadrenie odpovedí : Ako ste bola spokojná s edukáciou zdravotníckeho personálu?

Položka č.4 nadväzuje na otázku dotazníka č. 4, v ktorej mali ženy 5 možností označenia odpovedí plus voľný priestor na vyjadrenie názoru. Veľmi nespokojných žien so starostlivosťou pôrodných asistentiek bolo 0. Najväčšie zastúpenie mala označovaná odpoveď veľmi spokojná 19 žien (31,66%) . Nasledovala odpoveď viac spokojná ako nespokojná 14 respondentiek (23,33%). Neutrálny postoj zaujalo 15 žien (25,00%). Možnosť viac nespokojná ako spokojná označilo až 12 (20,00%). Možnosť vyjadriť svoj názor nevyužila ani jedna respondentka.

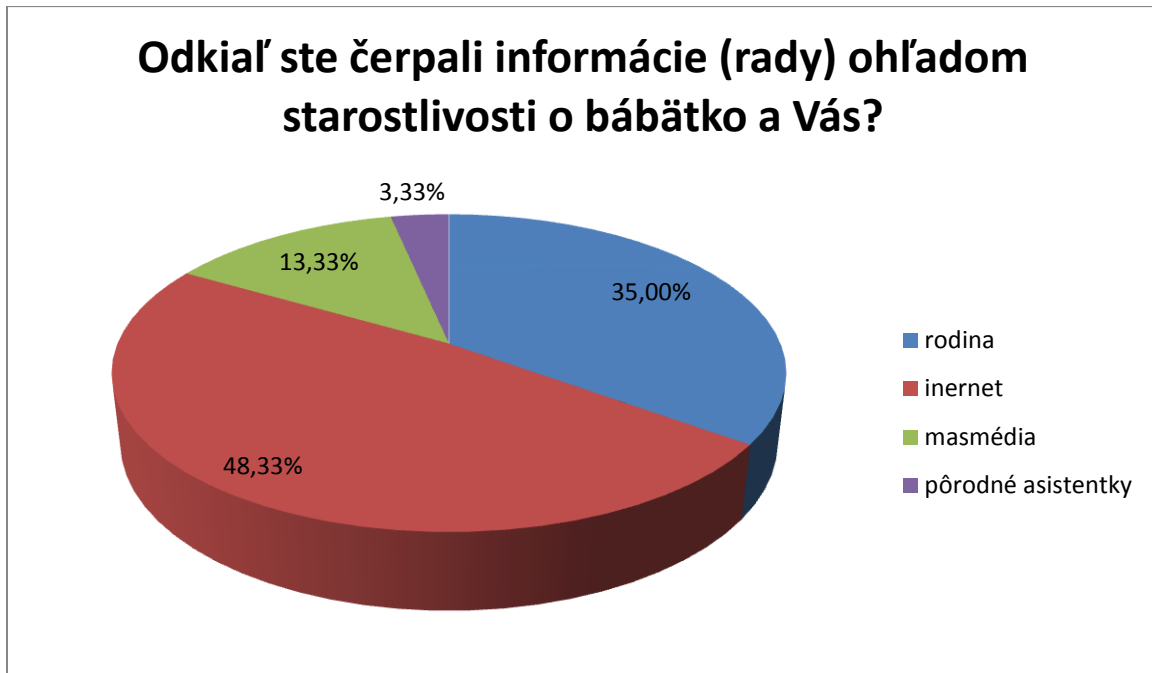
Položka č.5 : Počas tehotnosti alebo počas šestonedelia, mali ste dostatok informácii o starostlivosti o Vaše zdravie?

Graf č.2 : Percentuálne vyjadrenie odpovedi :Počas tehotnosti alebo počas šestonedelia, mali ste dostatok informácii o starostlivosti o Vaše zdravie?

Táto položka viaže v dotazníku na otázku číslo 5. Respondentky, ktoré majú dostatok informácii o svojom zdraví a priebehu v tehotenstve a šestonedelí je 31 (51,66%). Až 29 respondentiek tvrdia, že nemajú dostatok informácií. Z tohto vyplýva že ženy potrebujú overené informácie, ktoré sa podľa nášho názoru môžu dostať k žene napríklad počas prenatálnych poradní.

Položka č.6: Odkiaľ ste čerpali informácie (rady) ohľadom starostlivosti o bábätko a Vás?

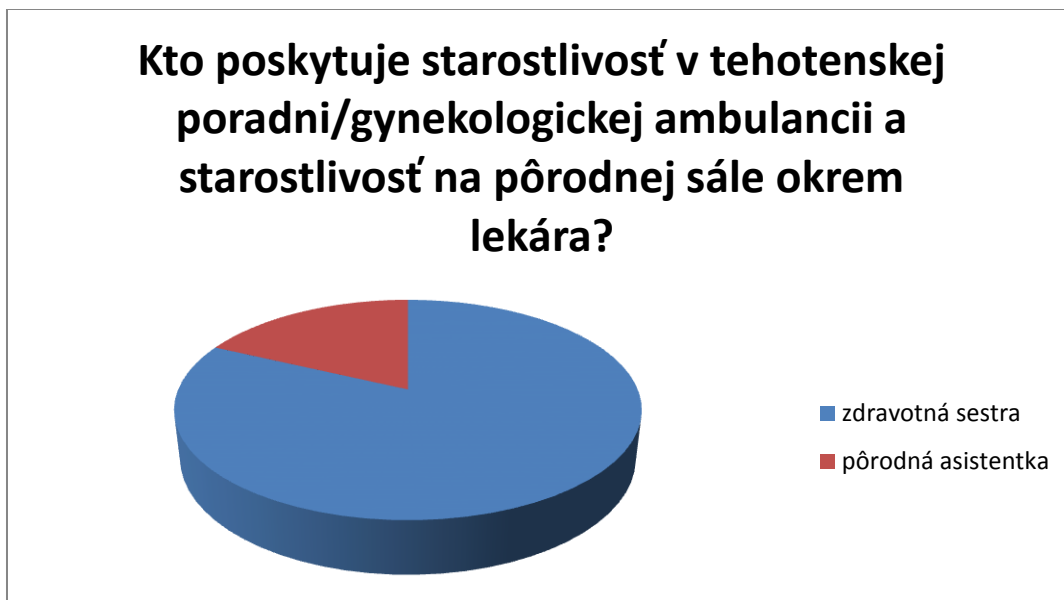
Graf č.3: Percentuálne vyjadrenie odpovedí: Odkiaľ ste čerpali informácie (rady) ohľadom starostlivosti o bábätko a Vás?

Položka č.6 sa viaže na otázku dotazníka č.6 na ktorú najviac žien 29 (48,33%) zvolilo že najviac informácií čerpajú z internetu. Ďalej v počte 21 (35,00%) čerpá informácie od svojej rodiny a iba 2 (3,33%) zadali že čerpajú informácie od pôrodnej asistentky.

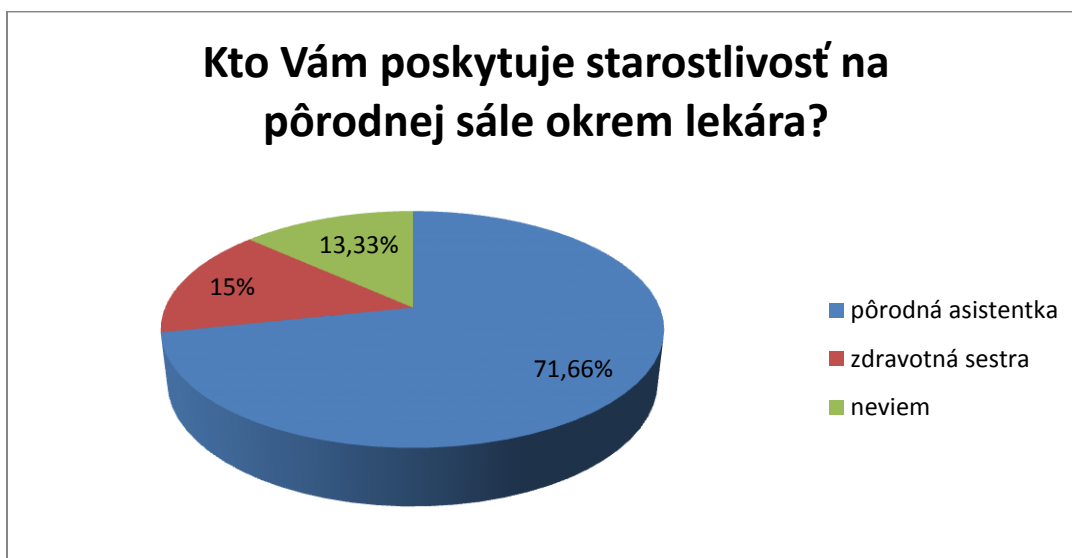
Položka č.7: Kto je to pôrodná asistentka?

Položka viaže k otvorenej otázke č. 7. Ženy na ňu odpovedali nasledovne : 40 zo 60 opýtaných žien tvrdia, že pôrodná asistentka je sestra ktorá asistuje pri pôrode. 7 opýtaných žien sa zhodli, že pôrodná asistentka sprevádza ženu počas celého tehotenstva a aj v popôrodnom období, taktiež zabezpečuje edukáciu vo všetkých životných obdobiach ženy. 13 opýtané ženy si myslia, že pôrodná asistentka pracuje v gynekologických ambulanciách spolu s gynekológom.

Položka č.8 : Kto Vám poskytuje starostlivosť v tehotenskej poradni/gynekologickej ambulancii a starostlivosť na pôrodnej sále okrem lekára?

Graf č.4: Percentuálne vyjadrenie odpovedi: Kto poskytuje starostlivosť v tehotenskej poradni/gynekologickej ambulancii okrem lekára?

Graf č.5: Percentuálne vyjadrenie odpovedi: Kto Vám poskytuje starostlivosť na pôrodnej sále okrem lekára?

Táto položka sa viaže na otázky z dotazníka č.8,9. Zistili sme, že ženy nevedia kto im poskytuje starostlivosť v poradni/gynekologickej ambulancii . 41 respondentiek (68,33%)

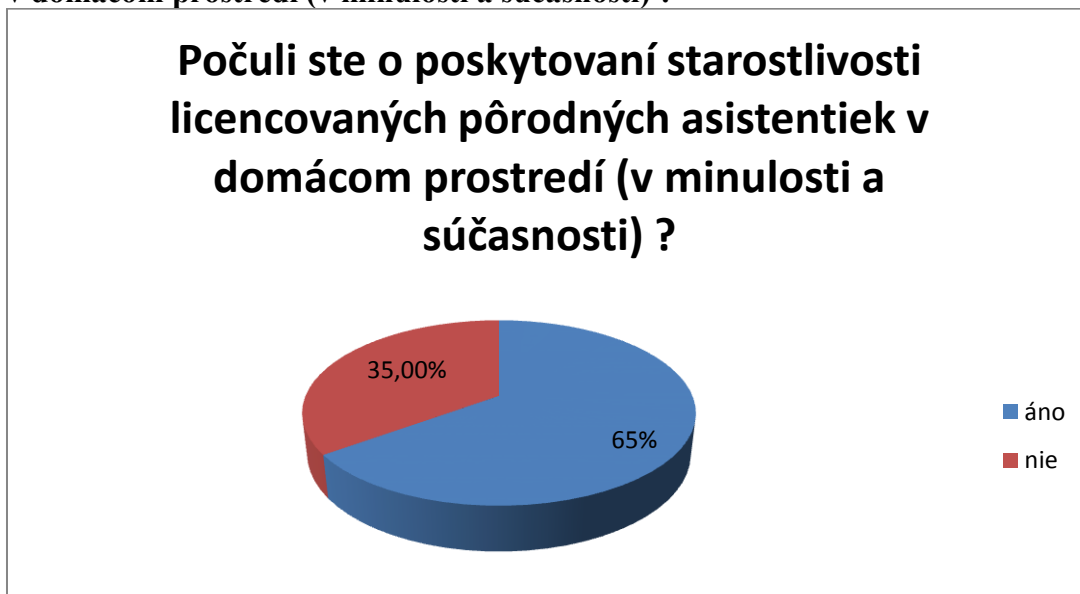
označilo, že tam pracujú zdravotné sestry a iba 9 (15,00%) žien označilo že sa tam stretnú s pôrodnou asistentkou. Ohľadom starostlivosti poskytovanej na pôrodnej sále si 43 žien (71,66%) myslí, že starostlivosť dostávajú od pôrodnej asistentky. 9 (15%) žien si myslí že dostávajú starostlivosť od zdravotných sestier na pôrodnej sále a 8 (13,33%) respondentiek nevedeli kto im poskytuje starostlivosť na pôrodnej sále.

Položka č.9 : Aké činnosti si predstavíte pri primárnej zdravotnej starostlivosti licencovaných pôrodných asistentiek v domácom prostredí?

Táto položka viaže na otázku z dotazníka č.10. Respondentiek sme sa pýtali v otvorenej otázke, že aké činnosti si predstavia pri poskytovaní primárnej zdravotnej starostlivosti licencovaných pôrodných asistentiek v domácom prostredí. Zo 60 žien sa 12 (20%) nevyjadrilo k tejto otázke. Respondentky vyjadrili tieto názory :

- „Starostlivosť a kúpanie novorodenca“
- „Individuálny prístup k žene a novorodencovi, pomoc pri ošetrovaní ženy, monitorovanie stavu po pôrode“
- „Pripraviť rodičku na nastávajúci pôrod, radí ohľadom pôrodu, dojčenia a môže odvieť aj pôrod , prvé ošetrenie novorodenca a vedenie k správne mu dojčeniu“
- „Odvádzanie pôrodov doma“

Položka č.10 Počuli ste o poskytovaní starostlivosti licencovaných pôrodných asistentiek v domácom prostredí (v minulosti a súčasnosti) ?

Graf č.6: Percentuálne vyjadrenie odpovedí:Počuli ste o poskytovaní starostlivosti licencovaných pôrodných asistentiek v domácom prostredí (v minulosti a súčasnosti) ?

Táto položka sa viaže na otázky z dotazníka číslo 11,12. V 11 otázke nám 65 % respondentiek, čiže 39 opýtaných žien odpovedalo, že počuli o poskytovaní primárnej zdravotnej starostlivosti licencovaných pôrodných asistentiek v domácom prostredí. V 12 otázke sme sa pýtali, že keď počuli respondentky o tomto druhu starostlivosti, kde sa s tým stretli alebo odkiaľ o tom počuli. Bola to otvorená otázka, na ktorú ženy odpovedali takto :

- „Od svojej matky, ktorá mi rozprávala, ako pôrodná asistentka spolu s detskou sestrou chodili k nám domov“
- „Zo zahraničia“
- „V nedávnej minulosti fungovali aj na Slovensku, teraz už len v zahraničí“
- „V Česku“
- „Od priateľky“
- „Niekedy na jeseň z dennej tlače o poskytovaní týchto služieb v Česku“

Položka č.11 : Uvítali by ste počas tehotenstva a po pôrode návštevy licencovanej pôrodnej asistentky v domácom prostredí?

Graf č.7: Percentuálne vyjadrenie odpovedí: Uvítali by ste počas tehotenstva a po pôrode návštevy licencovanej pôrodnej asistentky v domácom prostredí?

Respondentiek sme sa pýtali či by mali záujem o poskytovanie zdravotnej starostlivosti licencovaných pôrodných asistentiek v domácom prostredí. 58 žien (96,66%) vyjadrili záujem o túto starostlivosť a to nás potešilo.

Položka č.12: Viete kde hľadať informácie o poskytovaní starostlivosti pôrodnou asistentkou?

Graf č.8: Percentuálne vyjadrenie odpovedí: Viete kde hľadať informácie o poskytovaní starostlivosti pôrodnou asistentkou?

49 žien (81.66%) odpovedalo že nevedia, kde hľadať informácie o poskytovaní starostlivosti pôrodnou asistentkou a iba 11 žien odpovedalo že vedia, kde majú informácie o poskytovaní tejto starostlivosti vyhľadávať.

8.2 Charakteristika prieskumného súboru vzorky č. 2

Prieskumnú vzorku č.2 tvorí odborná verejnosť – pôrodné asistentky. V tabuľkách 1,2 uvádzame charakteristiku respondentiek z hľadiska veku a dosiahnutého vzdelania.

Položka č.13:

Tab.4 Charakteristika vzoriek z hľadiska veku pôrodných asistentiek

odpovede	n/početnosť	%
Od 20-30	8	26,66%
30-40	8	26,66%
40-50	10	33,33%
50 a viac	4	13,33%
Σ spolu	30	100

Vek respondentiek sa najčastejšie pohybuje medzi 40-50 rokov, konkrétne je to 10 pôrodných asistentiek (33,33%). Ako druhá najviac vyskytovaná veková skupina je od 30-40 rokov, konkrétne je to 8 pôrodných asistentiek a taktiež od 20-30 rokov je 8 respondentiek (26,66%). O niečo menšie zastúpenie má vek 50-60 rokov a to sú 4 respondenky (13,33%)

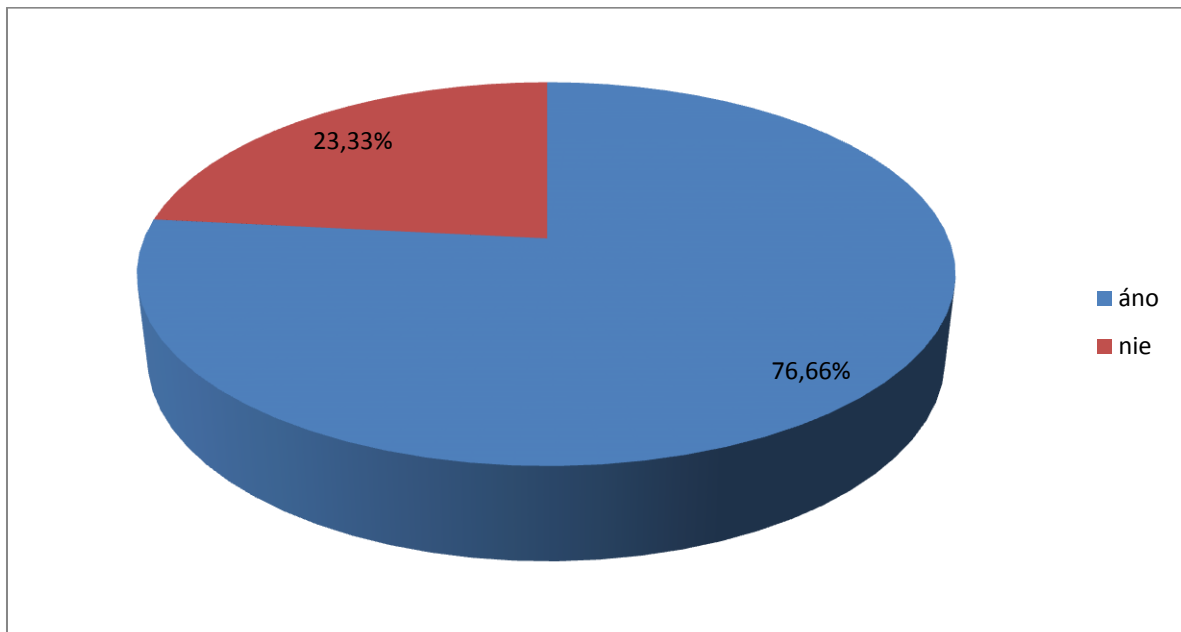
Položka č.14:

Tab.5 Dosiahnuté vzdelanie pôrodných asistentiek

Stupeň štúdia	n/početnosť	%
Stredoškolské s maturitou	0	0,00%
Vyššie odborné vzdelanie	8	26,66%
Vysokoškolské vzdelanie	15	50,00%
Vysokoškolské vzdelanie druhý stupeň	7	23,33%
Σ spolu	30	100%

Najčastejšie uvedeným typom vzdelania je vysokoškolské vzdelanie, ktoré uviedlo 15 pôrodných asistentiek (50,00 %). Ďalej s najväčším počtom označenia je vyššie odborné vzdelanie a to je 8 respondentiek (31,66 %). 7 pôrodných asistentiek uviedlo, že má vysokoškolské vzdelanie (23,33 %).

Položka č.15 : Podľa Vášho názoru , máme dostatok pôrodných asistentiek v SR?

Graf č.9 Percentuálne vyjadrenie odpovedí: Máme dostatok pôrodných asistentiek v SR?

23 (76,66%) pôrodných asistentiek tvrdí že máme nedostatok pôrodných asistentiek v SR . Iba 7 (23,33%) pôrodných asistentiek tvrdí že ich máme dostatok.

Položka č.16 – Čo by ste chceli zlepšiť alebo obnoviť v Slovenskej pôrodnickej a gynekologickej oblasti alebo naopak zrušiť, zmeniť?

Daná položka nadväzuje na otázku číslo 4. Bola z otvorenej otázky dotazníka. Pôrodné asistentky na danú otázku odpovedali takto.

10 opýtaných pôrodných asistentiek (33,33%) sa nevyjadrilo k danej položke. 4 pôrodné asistentky (13,33%) sa vyjadrili, že navrhuje zlepšiť spoluprácu lekára a pôrodnej asistentky. 3 respondentky (10,00%) chcú nájsť vhodné spôsoby, ako ovplyvniť skorý pohlavný život u rómskej populácie končiacej tehotenstvom. 3 pôrodné asistentky (10,00%) by odporučilo zamerať sa na prácu v takzvaných „terénnych“ licencovaných pôrodných asistentiek a tým zefektívniť kontakt so ženou. 8 pôrodných asistentiek (26,66%) navrhuje brať sestry vážne, zlepšiť ich status a finančné ohodnotenie. 2 pôrodné asistentky (6,66%) je za zlepšenie vzťahu

zamestnávateľ a k pôrodným asistentkám a za zrušenie zbytočného vysokého vzdelávania pre pôrodné asistentky.

Položka č.17:Starostlivosť licencovaných pôrodných asistentiek v domácej starostlivosti

Daná položka súvisí s otázkami č. 5,6,7 , nasledovne sme ich vyhodnotili takto :

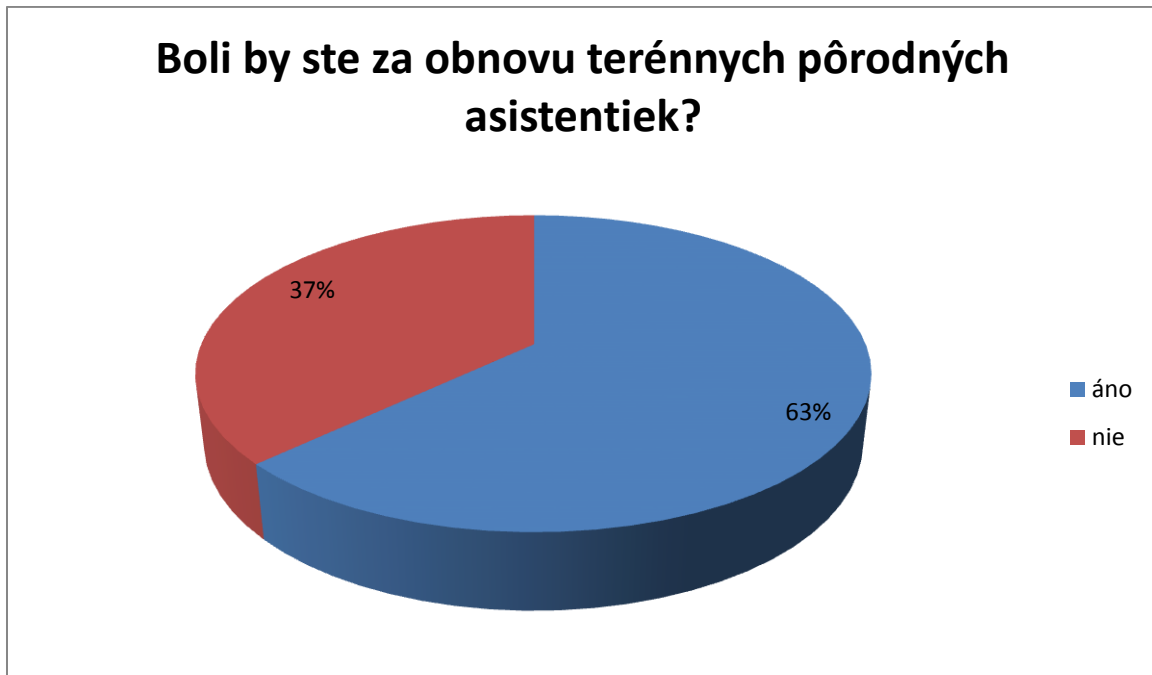
Otázka č.5:

Graf č.10Percentuálne vyjadrenie odpovedí: Stretli ste sa s poskytovaním starostlivosti licencovaných pôrodných asistentiek v domácom prostredí?

19 pôrodných asistentiek (63,33%) sa vyjadrilo že sa stretli so starostlivosťou licencovaných pôrodných asistentiek v domácom prostredí a 11 respondentiek(36,66%) uvádza že s tým neprišli do kontaktu.

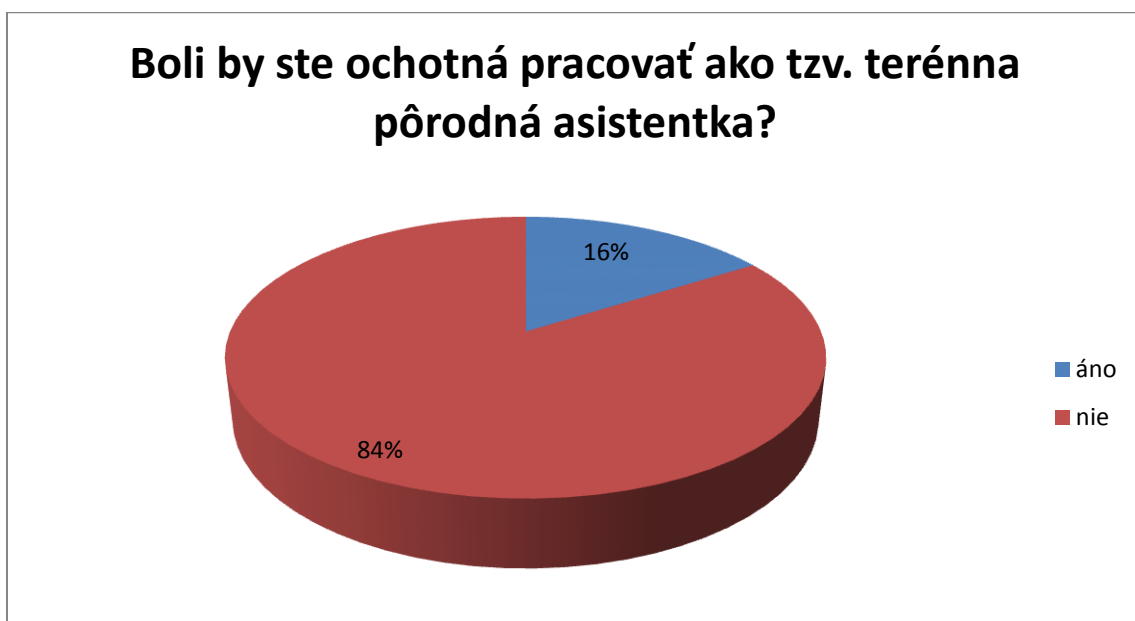
Otázka č.6:

Graf č.11 Percentuálne vyjadrenie: **Boli by ste za obnovu tzv. terénnych pôrodných asistentiek?**

19 pôrodných asistentiek (63,33%) by chcelo obnoviť starostlivosť licencovaných pôrodných asistentiek v domácom prostredí a 11 respondentiek(36,66%) nie.

Otázka č.7:

Graf.č.12 Percentuálne vyjadrenie odpovedi: Boli by ste ochotná pracovať ako tzv. terénnu pôrodnú asistentku ?

K otázke dotazníkač.7 mali pôrodné asistentky aj priestor na vyjadrenie dôvodu. Za záujem pracovať na pozícii tzv. licencovanej terénnej pôrodnej asistentky kladne odpovedali 5 z 30 opýtaných pôrodných asistentiek. Na túto pozíciu by nastúpili za zvýhodnených finančných podmienok a za inovovaní práce pôrodných asistentiek. Záporne odpovedalo 25 opýtaných pôrodných asistentiek. V priestore svoju odpoveď zdôvodnili tvrdeniami, že na Slovensku je veľké riziko odvádzat' pôrod v domácom prostredí, nieš' zodpovednosť, nezáživná práca a strach z vysokého počtu maloletých rómskych žien a arogancií rómskych klientiek a ich rodinných príslušníkov.

Položka č.18:

Táto položka viaže na otázky dotazníka č. 8,9

V týchto otázkach sme sa pôrodných asistentiek pýtali na názor, či sú ženy dostatočne informované ohľadom starostlivosti o ženu a novorodenca a odkiaľ tie informácie čerpali.

Názory pôrodných asistentiek sa najviac prikláňali k hodnoteniu 6-7 . Odôvodňovali to tým, že záleží, či žena rodí prvý krát alebo viackrát. Väčšinou po rozhovore s rodičkami pôrodné asistentky vydedukovali, že najviac informácií ženy čerpajú od rodín a z internetu.

Položka č.19:

Na záver dotazníka určený pre pôrodné asistentky sme nechali voľný priestor na komentár k danej téme. 4 pôrodné asistentky sa vyjadrili nasledovne:

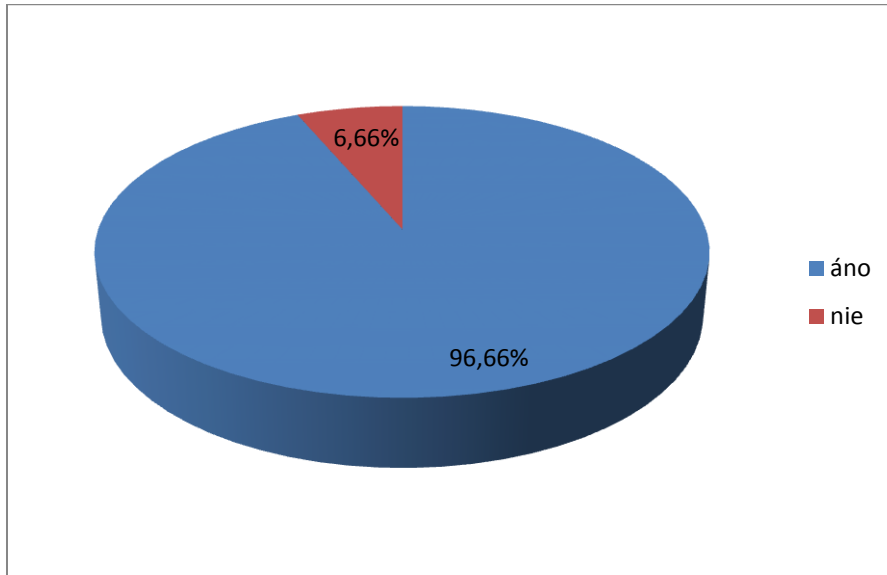
- „viac pôrodných asistentiek, viac peňazí pre pôrodné asistentky a sestry“
- „zlepšiť postavenie pôrodných asistentiek v spoločnosti a lepšie finančné ohodnotenie
- „v dnešnej dobe nám komplikujú prácu duly a ich pôrodné plány. Rodička príde na pôrod a dožaduje sa postupu, n vždy sa jej vyhovieť nedá. Mali sme rodičku ktorá si nedala robiť ani monitoring pretože to údajne spomaľuje pôrodnú činnosť.“

- „situácia v pôrodníctve sa zhoršuje (v našom okolí Kežmarok), kvôli veku rómskych rodičiek , sú na tehotenstvo nepripravené, nespolupracujú, utekajú z oddelenia, sú arogantné a maloleté majú deti už od 14-stich rokov“

Ako nám ukazuje predchádzajúca kapitola, na niektoré tvrdenia, odpovedala jedným spôsobom veľká časť respondentov, preto sa im budeme podrobnejšie venovať a zároveň vyhodnocovať s nimi súvisiace otázky prieskumu.

8.3 Analýza výsledkov prieskumnej úlohy

Úloha 1: Zistiť, či ženy chcú využiť starostlivosť pôrodnej asistentky v domácom prostredí:

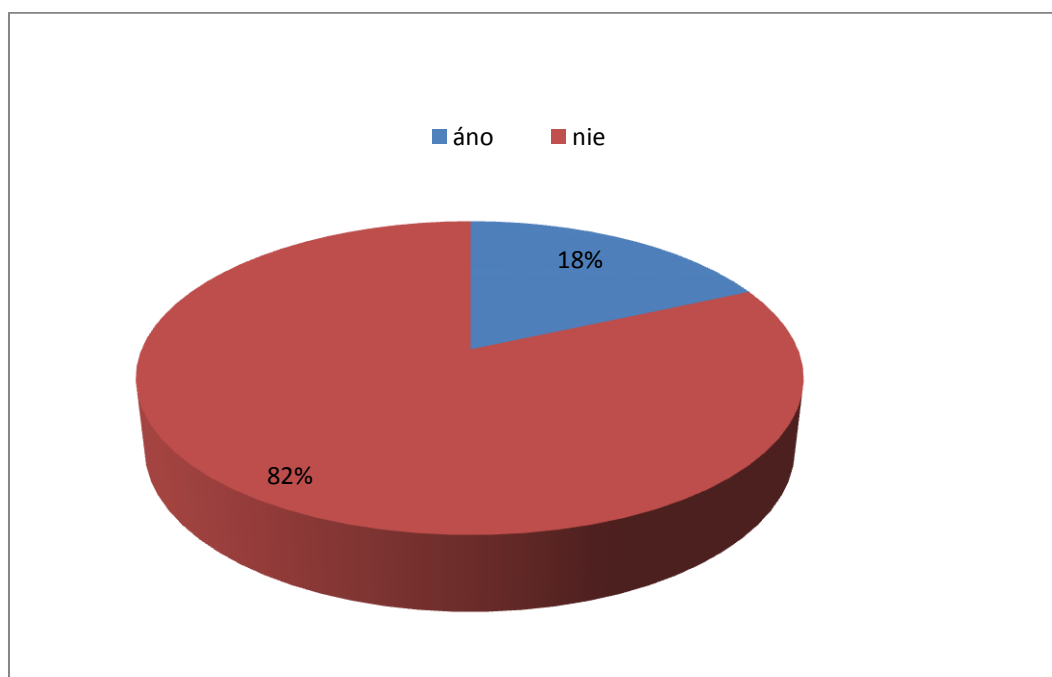

Graf č.13 Uvítali by ste počas tehotenstva a po pôrode návštevy licencovanej pôrodnej asistentky v domácom prostredí?

Na analýzu tejto úlohy sme použili otázku z dotazníka č.15 : „Uvítali by ste počas tehotenstva a po pôrode návštevy licencovanej pôrodnej asistentky v domácom prostredí? “

Zistili sme, že ženy chcú využívať starostlivosť licencovaných pôrodných asistentiek v domácom prostredí. Konkrétne až 58 žien (96,66%) vyjadrili záujem o túto starostlivosť.

Úloha č.2: Overiť, či ženy vedia koho majú osloviť

Graf č.14 Viete kde hľadať informácie o poskytovaní starostlivosti pôrodnou asistentkou?

Túto úlohu sme si overovali na základe otázky z dotazníka číslo 16 „Viete kde hľadať informácie o poskytovaní starostlivosti pôrodnou asistentkou?“

Nedostatkom je, že až 49 respondentiek (81.66%) udáva nevedomosť, kde hľadať informácie o poskytovaní starostlivosti pôrodnou asistentkou a iba 11 žien (18,33) odpovedalo že vedia, kde majú informácie o poskytovaní tejto starostlivosti vyhľadávať.

Úloha č.3: Zistiť či ženy poznajú pôrodnú asistentku

Odpoveď sme zisťovali na základe otvorenej otázky dotazníka č. 7 „Kto je to pôrodná asistentka?“

Ženy na ňu odpovedali nasledovne : 40 zo 60 opýtaných žien tvrdia, že pôrodná asistentka je sestra ktorá asistuje pri pôrode. 7 opýtaných respondentiek sa zhodli, že pôrodná asistentka sprevádza ženu počas celého tehotenstva a aj v popôrodnom období, taktiež zabezpečuje edukáciu vo všetkých životných obdobiach ženy. 13 opýtaných žien si myslia, že pôrodná asistentka pracuje v gynekologických ambulanciách spolu s gynekológom.

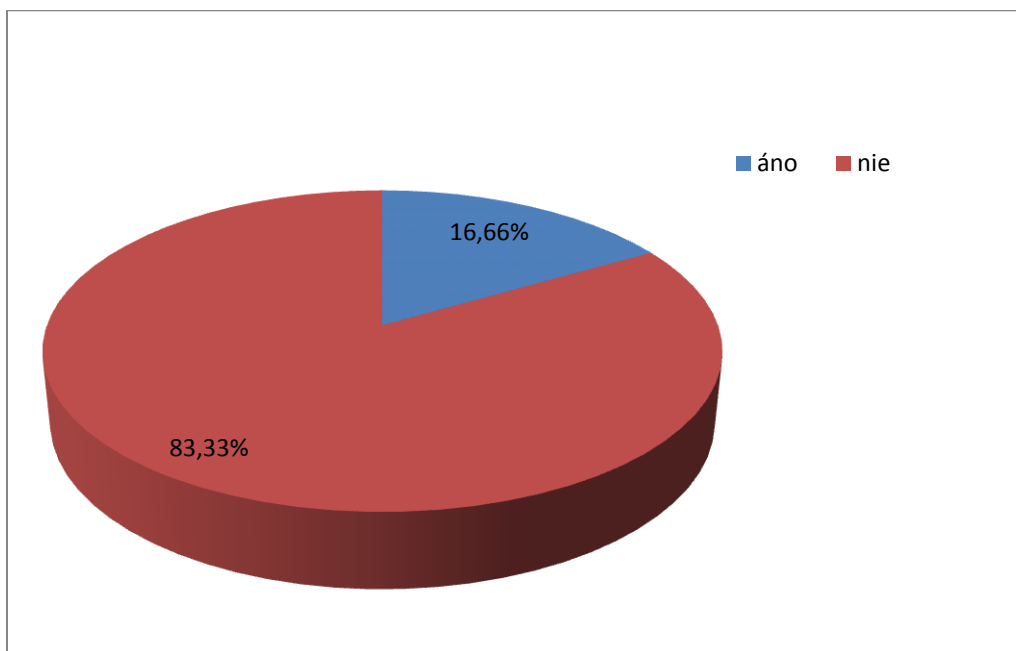
Na analýzu danej úlohy sme využili ešte uzavreté otázky dotazníka č.8 „Kto Vám poskytoval starostlivosť v tehotenskej poradni/gynekologickej ambulancii okrem lekára“ a č.9,„Kto Vám poskytoval starostlivosť na pôrodnej sále okrem lekára“.

Zistili sme, že ženy nevedia kto im poskytuje starostlivosť v poradni/gynekologickej ambulancii . 41 respondentiek (68,33%) označilo, že tam pracujú zdravotné sestry a iba 9 (15,00%) žien označilo že sa tam stretnú s pôrodnou asistentkou. Ohľadom starostlivosti poskytovanej na pôrodnej sále si 43žien (71,66%) myslí, že starostlivosť dostávajú od pôrodnej asistentky. 9 (15,00%) žien si myslí že dostávajú starostlivosť od zdravotných sestier na pôrodnej sále a 8 (13,33%) respondentiek nevedeli kto im poskytuje starostlivosť na pôrodnej sále.

Väčšina respondentiek nepozná pôrodnú asistentku. Zovšeobecňujú si naše povolanie s povolaním zdravotná sestra, nepoznajú aké možnosti primárnej zdravotnej starostlivosti môže pôrodná asistentka alebo licencovaná pôrodná asistentka v domácej starostlivosti poskytovať, čo sme zistili na základe tohto prieskumu.

Úloha č.4: Analyzovať záujem pôrodných asistentiek pracovať ako licencovaná pôrodná asistentka.

Na túto analýzu sme vychádzali z otázky dotazníka určeného pre pôrodné asistentky č. 6 „Boli by ste ochotná robiť tzv. terénnu pôrodnú asistentku ? “

Graf.č.15 Percentuálne vyjadrenie odpovedi: Boli by ste ochotná pracovať ako licencovaná pôrodná asistentka v domácom prostredí?

K otázke dotazníka č.7 mali pôrodné asistentky aj priestor na vyjadrenie dôvodu. Za záujem pracovať na pozícii tzv. licencovanej terénnej pôrodnej asistentky kladne odpovedalo 5 (16,66%) z 30 opýtaných pôrodných asistentiek. Na túto pozíciu by nastúpili za zvýhodnených finančných podmienok a za inovovaní práce pôrodných asistentiek. Záporne odpovedalo 25(83,33%) opýtaných pôrodných asistentiek. V priestore svoju odpoveď zdôvodnili tvrdeniami, že na Slovensku je veľké riziko odvádzať pôrod v domácom prostredí, nieť zodpovednosť, nezáživná práca a strach z vysokého počtu maloletých rómskych žien a arogancí rómskych klientiek a ich rodinných príslušníkov.

Z analýzy nám vyplynulo, že 25 opýtaných pôrodných asistentiek nemá záujem pracovať ako licencovaná pôrodná asistentka, ako už v rozboře otázky uvádzame ,najmä kvôli nevýhodným podmienkam na území SR.

9 Podnety pre prax

Na základe vyhodnotenia výsledkov nášho prieskumu, prichádzame k niekoľkým podnetom pre prax. Keďže najviac respondentov sa zhodlo vo vyjadrení, že majú záujem o starostlivosť pôrodných asistentiek a o poskytovanie domácej starostlivosti pôrodných asistentiek, navrhujeme:

- tvorbu informačných letákov, ktoré by boli výstižné, atraktívne a podávali by základné informácie o vzdelaní a kompetenciách pôrodných asistentiek so zámerom byť oporou žien vo všetkých smeroch a životných obdobiach
- spolupráca gynekológa, pôrodníka v zmysle odporúčania licencovanej pôrodnej asistentky (napr.: poskytnutím informačného letáka) v jej okolí, ktorá jej môže byť oporou, poskytnúť plnohodnotnú starostlivosť a edukáciu
- pôrodné asistentky by mohli byť dostupnejšie na jednom oficiálnom webe pôrodných asistentiek celého Slovenska, poskytovať kontakty zaradené do okresov a odborné overené informácie
- pôrodné asistentky by mohli poskytovať odborné prednášky pre verejnosť pre vekovú kategóriu od mladistvých žien začínajúcich reprodukčne žiť až po obdobie klimaktéria a sénia

10 Diskusia

Témou našej bakalárskej práce je poskytovanie primárnej zdravotnej starostlivosti v pôrodnej asistencii. Vypracovali sme celkové zhodnotenie verejnej mienky o povolaniu pôrodná asistenciu a poskytovaniu primárnej zdravotnej starostlivosti licencovaných pôrodných asistentiek. Našimi hlavnými cieľmi bolo zhodnotiť súčasný stav poskytovania ošetrovateľskej starostlivosti v pôrodnej asistencii v primárnej zdravotnej starostlivosti a poskytovanie zdravotnej starostlivosti licencovaných pôrodných asistentiek na území SR. Poukázali sme na chod povolania pôrodnej asistencie v niektorých štátoch Európskej únie. Vychádzali sme z analýzy dotazníka, z odbornej literatúry a internetových zdrojov podobnej našej téme.

V úlohe č.3 môžeme poukázať na neinformovanosť 66,66% žien o tom, že nevedia kto pôrodné asistentky sú. 40 respondentiek zo 60 uviedlo, že pôrodné asistentky sú „sestričky“ ktoré asistujú pri lekárovi pôrode. Pôrodné asistentky môžu poskytovať kompetentnú starostlivosť o ženu počas celého obdobia života ženy. V koncepcii odboru pôrodná asistenciu sa nachádzajú kompetencie, ktoré majú na Slovensku veľa obmedzení. Andraščíková hovorí : „ Pôrodná asistentka u nás stratila postavenie samostatnej poskytovateľskej starostlivosti v priebehu 60-tych a 70-tych rokov minulého storočia, kedy starostlivosť o ženu a monitorovanie fyziologického tehotenstva a fyziologického pôrodu prešla do kompetencií gynekológov a starostlivosť o novorodenca do rúk detskej sestry a detského lekára“. Ako sme už spomínali, licencované pôrodné asistentky môžu poskytovať starostlivosť ženám aj v domácom prostredí no už to tak reálne nefunguje.

Podľa vyhodnotenia 58 žien (96,66%) by bolo za obnovu povolania. tzv. terénnych pôrodných asistentiek. Nadchlo nás to a zároveň aj povzbudilo, že aj samotné pôrodné asistentky 19 (63,33%) zo svojich skúseností si taktiež uvedomujú výhody a potrebu tohto povolania. No zarmútil nás výsledok, že i napriek tomuto tvrdeniu by poskytovanie domácej starostlivosti licencovaných pôrodných asistentiek vykonávalo iba 5 pôrodných asistentiek z 30.

V teoretickej časti sme uviedli a poukázali na fungovanie pôrodných asistentiek v Európskej únii.

Napríklad Česká republika. Už od roku 1997 majú celoštátnu profesijnú organizáciu, ktorá slúži len pre pôrodné asistentky. Sú v nej zahrnuté združenia, v ktorých sú pôrodné

asistentky rozdelené podľa krajov pre dostupnosť ženám. Pôrodné asistentky sú v povedomí občanov Česka a sú vážené svojim povoláním. Predpokladáme, že sa združovali za vlastnej iniciatívy a pribojnosti. Prečo aj na území Slovenska to tak nemôže fungovať? Nehovoriac o ostatných krajinách. V Nemecku pôrodné asistentky pracujú buď v pôrodniciach , pôrodnických oddeleniach, pôrodnických centrách alebo ako súkromné pôrodné asistentky sprevádzajú ženy pri pôrode doma, k pôrodu ich pripravujú a vykonávajú návštevňú službu po pôrode. Zriedka pracujú na gynekologických oddeleniach. Taktiež majú dve uznávané oficiálne asociácie pôrodných asistentiek.

Rakúsko má taktiež asociáciu pôrodných asistentiek, ktorá združuje všetky pôrodné asistentky v krajine V Rakúsku pôrodné asistentky pracujú predovšetkým na pôrodných sálach , v menšom množstve na pôrodnických oddeleniach nemocníc, môžu pracovať v pôrodných centrách či domoch , alebo ako nezávislé pôrodnej asistentiek. Po ročnej praxi v nemocnici si môžu založiť vlastnú prax a asistovať aj pri pôrodoch , ktoré prebiehajú plánovane mimo pôrodnicu , pripravovať ženy k pôrodu a vykonávať starostlivosť po pôrode . Rakúske pôrodné asistentky nepracujú na gynekologických oddeleniach. V Poľskej republike je to podobné. Situácia na Slovensku je diametrálne odlišná od našich okolitých susedov. Veríme ,že sa situácia v SR dostane na úroveň poskytovania primárnej zdravotnej starostlivosti v pôrodnej asistencii v akej bola kedysi.

11 Záver

Cieľom našej práce bolo definovať a charakterizovať primárnu zdravotnú starostlivosť v pôrodnej asistencii a koncepciu pôrodnej asistencie. Analyzovať súčasný stav poskytovania ošetrovateľskej starostlivosti v pôrodnej asistencii v primárnej zdravotnej starostlivosti. Cieľom empirickej časti práce bolo zistiť postoje odbornej verejnosti k poskytovaniu primárnej zdravotnej starostlivosti na Slovensku. Na zber dát bol použitý dotazník vlastnej konštrukcie. Výsledky boli štatisticky analyzované, prezentované matematicky, slovne a graficky.

K výbere témy nás inšpirovala súčasná situácia v našom odbore s porovnaním poskytovania ošetrovateľskej starostlivosti pôrodnej asistencie v štátoch Európskej únie.

Práca sa delí do jedenástich kapitol. V prvej kapitole uvádzame históriu babictva. V kapitole druhej a tretej charakterizujeme primárnu zdravotnú starostlivosť a hlavné okruhy činností pôrodných asistentiek. Vo štvrtej kapitole popisujeme náš názor na súčasný vývoj poskytovania samostatnej zdravotnej starostlivosti na území SR. V kapitole päť uvádzame právne normy.

Siedma kapitola sa zaoberá charakteristikou metodologických postupov. V podkapitolách sa podrobnejšie venujeme prieskumnej vzorke, cieľmi prieskumu, úlohami prieskumnej. Ôsma kapitola sa zaoberá analýzou a vyhodnotením zozbieraných dát od respondentiek, ktoré sú následne prezentované v tabuľkách a grafoch.

Posledné kapitoly sú venované zisteniam, záverom prieskumu a taktiež sú v nej popísané odporúčania pre prax.

Hlavným cieľom práce bolo zistiť, či laická verejnosť – ženy majú záujem o starostlivosť pôrodných asistentiek v primárnej zdravotnej starostlivosti a či odborná verejnosť – pôrodné asistentky by mali záujem pracovať ako licencovaná pôrodná asistentka. Na základe zistení môžeme konštatovať, že ženy majú záujem o zdravotnú starostlivosť pôrodných asistentiek v primárnej zdravotnej starostlivosti ale nevedia, kde hľadať pôrodné asistentky ktoré takéto služby ponúkajú. Ďalším zaujímavým zistením je že pôrodné asistentky si uvedomujú, že práca licencovaných pôrodných asistentiek v domácom prostredí by určite zlepšila situáciu v starostlivosti a edukácii o ženu ale iba 5 z 30 opýtaných pôrodných asistentiek by v skutočnosti vykonávali licencovanú pôrodnú asistentku. Odrádza ich najmä premostenie medzi zdravotnými poisťovňami a pôrodnými asistentkami ktoré chýba a ženy si musia tým pádom uhrádzať výkony v plnej sume. Nie každá žena si môže dovoliť takúto starostlivosť.

Taktiež z finančného ohodnotenia na území SR máme iba 10 licencovaných pôrodných asistentiek.

12 Dotazník pre ženy

Vážená respondentka, vážený respondent!

Volám sa Lucia Kapolková, som študentka Slovenskej zdravotníckej univerzity, odbor pôrodná asistenciacia. V rámci bakalárskej práce chcem spoznať Vaše skúsenosti, názory, pripomienky a návrhy na skvalitnenie poskytovania starostlivosti licencovaných pôrodných asistentiek v domácom prostredí ženy na území Slovenska.

Z tohto dôvodu Vám predkladám dotazník, ktorého cieľom je zlepšenie prístupu k informáciám o možnostiach poskytovania starostlivosti pôrodných asistentiek, skvalitnenie a inovácia.

Za účelom získania presných a objektívnych informácií na túto tému Vás prosím, aby ste odpovedali pravdivo. Dotazník je anonymný. Vyplnenie dotazníka zaberie približne 5 minút Vášho času.

1. Vek:

2. Dosiahnuté vzdelanie, odbor:

3. Koľko máte detí? (ak ste označili odpoveď a. 0 preskočte otázky č. 4,5,6,7,8)

- a. 0
- b. 1
- c. 2
- d. 3 a viac

4. Ako ste bola spokojná s edukáciou zdravotníckeho personálu pred pôrodom?

- veľmi spokojná
- viac spokojná ako nespokojná
- neutrálne
- viac nespokojná ako spokojná

- veľmi nespokojná

Dôvod:

.....
.

5. Počas tehotnosti alebo počas šestonedelia, mali ste dostatok informácií o starostlivosti Vaše zdravie?

áno / nie

6. Ak nie, odkiaľ ste čerpali informácie (rady) :

- rodina
- internet
- masmédiá
- pôrodná asistentka
- iný zdroj:

.....

7. Kto je to pôrodná asistentka?

.....
.....

8. Kto Vám poskytoval starostlivosť v tehotenskej poradni/gynekologickej ambulancii okrem lekára:

- sestra
- pôrodná asistentka
- neviem

9. Kto Vám poskytoval starostlivosť na pôrodnej sále okrem lekára

- sestra
- pôrodná asistentka
- neviem

10. Aké činnosti si predstavíte pri poskytovaní starostlivosti licencovaných pôrodných asistentiek v domácom prostredí?

.....

.....

11. Počuli ste o poskytovaní starostlivosti licencovaných pôrodných asistentiek v domácom prostredí (v minulosti tzv. terénne sestry a súčasnosti) ?

ÁNO/NIE

12. Ak áno, tak kde (miesto) a v akej situácii?

.....

.....

13. Uvítali by ste počas tehotenstva a po pôrode návštevy licencovanej pôrodnej asistentky v domácom prostredí?

- áno
- Nie

ak nie, tak prečo?

.....

.....

14. Viete kde hľadať informácie o poskytovaní starostlivosti pôrodnou asistentkou?

- áno
- nie

Za čas, ktorý ste venovali vyplneniu dotazníka a za vaše úprimné odpovede Vám ďakujem.
Prosím Vás, skontrolujte, či ste odpovedali na všetky otázky.

Priestor na váš komentár:

.....

.....

.....

.....

13 Dotazník pre PA

Vážená respondentka, vážený respondent!

Volám sa Lucia Kapolková, som študentka Slovenskej zdravotníckej univerzity, odbor pôrodná asistancia. V rámci bakalárskej práce chcem spoznať Vaše skúsenosti, názory, pripomienky a návrhy na skvalitnenie poskytovania starostlivosti v domácom prostredí ženy od pôrodných asistentiek na území Slovenska.

Z tohto dôvodu Vám predkladám dotazník, ktorého cieľom je zlepšenie prístupu k informáciám o možnostiach poskytovania starostlivosti pôrodných asistentiek, skvalitnenie a inovácia.

Za účelom získania presných a objektívnych informácií na túto tému Vás prosím, aby ste odpovedali pravdivo. Dotazník je anonymný. Vyplnenie dotazníka zaberie približne 5 minút Vášho času.

1. Vek:

2. Dosiahnuté vzdelanie, odbor :

3. Podľa Vášho názoru, máme dostatok pôrodných asistentiek v SR?

a. áno

b. nie

4. Čo by ste chceli zlepšiť, obnoviť v Slovenskej pôrodnickej a gynekologickej oblasti alebo naopak zrušiť, zmeniť ?

.....
.....
.....
.....

5. Stretli ste sa s poskytovaním starostlivosti pôrodných asistentiek v domácom prostredí?

áno

Nie

Ak áno kedy a kde?

.....
.....
.....

6. Boli by ste za obnovu tzv. terénnych pôrodných asistentiek na SR?

áno / nie

Dôvod:

.....
.....

7. Boli by ste ochotná robiť tzv. terénnu pôrodnú asistentku ?

áno / nie

Dôvod:

.....
.....

8. Sú v dnešnej dobe matky pred pôrodom a počas pôrodu dostatočne informované (starostlivosť o seba a dieťa)?

1 = nedostatočne					10 = dostatočne				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

9. Ak dostatočne, odkiaľ podľa Vás čerpajú informácie?

- rodina
- internet
- masmédiá
- pôrodná asistentka

- lekár
- iný zdroj:

.....

Za čas, ktorý ste venovali vyplneniu dotazníka a za Vaše úprimné odpovede Vám ďakujem.
Prosím Vás, skontrolujte, či ste odpovedali na všetky otázky.

Priestor na váš komentár:

.....
.....
.....
.....

Literatúra

ELIÁŠOVÁ A., ZÁVODNÁ V., 2012.*Dejiny pôrodnej asistencie*.Prešovská univerzita v Prešove, Prešov 2012. ISBN:9788055505695.138s.

ANDRAŠČÍKOVÁ Š., Súčasný pohľad na povolanie pôrodnej asistentky v sr. [online] Publikované 18.10.2009. [citované 13.11.2014]. Dostupné z www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/.../subor/andrascikova.pdf.

URBÁNOVÁ E., MASKÁLOVÁ E., Pôrodná asistencia a jej nezávislosť. [online] Publikované 8.5.2010. [citované 13.11.2014]. Dostupné z www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Dernarova6/subor/31.pdf.

Vestník Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky. Koncepcia odboru pôrodná asistencia. [online] Publikované 20.3.2006.[citované 13.11.2014]. Dostupné z <http://www.porodnaasistencia.sk/upload/porodna-asistencia.pdf>

Česká konfederace porodních asisterek [online].[Citované 15.11.2014] Dostupné z <http://www.ckpa.cz/>

Unie porodních asisterek [online] Publikované 2010. [Citované 15.11.2014].Dostupné z <http://www.unipa.cz/>

Sdružení porodních asisterek jihomoravského kraje [online]. [Citované 15.11.2014]Dostupné z <http://porodnibaby.cz/>

Neutěšená situace v českém porodnictví. [online].[Citované 15.11.2014]. Dostupné z http://www.azrodina.cz/2602-neutesena-situace-v-ceskem-porodnictvi_

LENDEROVÁ, M.,2006.,*Od porodní báby k porodní asistentce.Sborník prací Katedry historických věd Fakulty filozofické Univerzity Pardubice*. Pardubice, 2006. ISBN 80-7194-875-8. s. 129.

DOLEŽEL, A.,2001.*Od babictví k porodnictví*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2001. ISBN 80-246-0277-6. s. 26.

Definice porodní asistentky.[online].[Citované 15.11.2014]. Dostupné z: <http://www.pdcap.cz/Texty/PA/DefinicePA.htm>

Porodní asistentka v Evropské Unii. [online].[Citované 15.11.2014]. Dostupné z <http://www.pdcap.cz/Texty/PA/PAEU.html>

Definice porodní asistentky.[online].[Citované 15.11.2014]. Dostupné z <<http://www.pdcap.cz/Texty/PA/DefinicePA.htm>>.

Porodní asistentka v Evropské Unii. [online]. [Citované 15.11.214]. Dostupné z <http://www.pdcap.cz/Texty/PA/PAEU.html>

HRABČÁKOVÁ J.,2012.Primární zdravotná starostlivosť v pôrodnej asistencii a gynekologickom ošetrovatel'stve. Nepublikovaná prednáška.,[Citované 15.11.214],.s.88